

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

_____ О.Ареф'єва

« ____ » _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА
ПІДПРИЄМСТВА»

Тема: «Ефективність управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства»

Виконавець: Пасічук Андрій Михайлович

Керівник: д.е.н., професор Мягких Ірина Миколаївна

Нормоконтролер: к.е.н., доцент Полоус Ольга Вікторівна

КИЇВ 2020

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та бізнес-адміністрування

Кафедра економіки повітряного транспорту

Спеціальність 051 Економіка

Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач випускової кафедри

О.Ареф'єва

“ ” 2020 р.

ЗАВДАННЯ**на виконання кваліфікаційної роботи**Пасічук Андрій Михайлович

(ПІБ випускника)

1. Тема роботи «Ефективність управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства»

затверджена наказом ректора від 12.11.2020 р. № 2274/ст.

2. Термін виконання роботи: з 05.10.2020 р. по 31.12.2020 р

3. Вихідні дані роботи: Плани, звіти, баланс підприємства, фінансово-економічна звітність, законодавчі та нормативні акти, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених.

4. Зміст пояснювальної записки: Розділ 1. Теоретичні основи комплексної оцінки ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства. Розділ 2. Аналіз управління формуванням та використанням оборотних засобів ТОВ «Автосервіс». Розділ 3 Оцінка заходів підвищення ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства.

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: Класифікація оборотних активів. Динаміка основних показників фінансово-господарської діяльності по ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019рр. Структура оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2019 рік. Динаміка складу оборотних активів та їх оборотності ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки. Динаміка джерел фінансування оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки. Динаміка показників ефективності використання оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки. Динаміка показників платоспроможності ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки. Модель управління оборотними активами підприємства

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Видача завдання	05.10.2020	
2.	Дослідити теоретичні основи комплексної оцінки ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства	06.10.2020- 18.10.2020	
3.	Провести аналіз управління формуванням та використанням оборотних засобів ТОВ «Автосервіс»	19.10.2020- 08.11.2020	
4.	Розробити заходи підвищення ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства.	09.11.2020- 29.11.2020	
5.	Написання вступу та висновків	30.11.2020- 02.12.2020	
6.	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, підготовка доповіді, передзахист	03.12.2020- 06.12.2020	
7.	Проходження нормоконтролю, перевірка на плагіат, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання роботи на кафедру	07.12.2020- 13.12.2020	

7. Дата видачі завдання: «5» жовтня 2020 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Мягих І. М.
(підпис керівника) (ПІБ)

Завдання прийняв до виконання _____ Пасічук А.М.
(підпис випускника) (ПІБ)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Ефективність управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства» 106 с., 11 рис., 21 табл., 59 літературних джерел, 6 додатків.

ОБОРОТНІ АКТИВИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, УПРАВЛІННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ, ЗАПАСИ, ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ, ГРОШОВІ КОШТИ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТИ.

Об'єктом дослідження даної роботи виступає процес управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства ТОВ «Автосервіс». **Предметом** кваліфікаційної роботи є теоретичні аспекти та практичні засади управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження аспектів та розробці практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства

Методи дослідження. Обґрунтування теоретичних і методичних положень та аргументацію здійснених висновків, зроблено в кваліфікаційній роботі на основі системного використання комплексу загальнонаукових, конкретних і спеціальних методів досліджень, положень економічної теорії, економічні закони, та категорії фундаментальної концепції і розробки вітчизняних та зарубіжних вчених, чинна нормативно-правова база, що забезпечило всебічні дослідження напрямів забезпечення соціально-економічної ефективності діяльності підприємства.

Для вирішення окремих завдань за розділами кваліфікаційної роботи використано такі методи: статистичний аналіз, графічний метод; метод критичного аналізу; методи економічного аналізу; економіко-математичні методи обробка даних здійснювалася з використання сучасних комп'ютерних технологій.

Отримані результати та їх новизна: запропоновано напрями підвищення ефективного управління формуванням та використанням оборотних активів підприємства; запропоновані заходи з удосконалення щодо ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства на підставі запропонованої моделі управління оборотними активами. Практичне застосування даної моделі підвищить ефективність використання оборотних коштів підприємства і забезпечить високий рівень платоспроможності і ліквідності; запропоновано оптимізацію запасів як важливий елемент управління оборотними активами підприємства шляхом оптимізації структури капіталу, підвищення ефективності управління запасами підприємства за рахунок визначення їх оптимального обсягу та зниження витрат, пов'язаних з їх утриманням.

Результати дослідження можуть бути використані в діяльності ТОВ «Автосервіс» як заходи щодо комплексної оцінки та підвищення ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства.

Галузь застосування і ступінь впровадження матеріалів кваліфікаційної роботи: матеріали кваліфікаційної роботи можна використовувати на підприємствах різних галузей національної економіки.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1. Економічна сутність оборотних активів. Їх склад та структура.....	9
1.2. Теоретичні підходи до управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства.....	17
1.3. Методичні підходи до аналізу та оцінки ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства..	26
Висновок до першого розділу.....	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ТОВ «АВТОСЕРВІС»	35
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика діяльності ТОВ «Автосервіс».....	35
2.2. Загальний аналіз оборотних активів підприємства ТОВ «Автосервіс».....	45
2.3. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства ТОВ «Автосервіс».....	51
Висновок до другого розділу.....	62
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ЗАХОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА	64
3.1. Аналіз та оцінка економічної ефективності управління оборотними активами, фінансовими ресурсами ТОВ «Автосервіс.	64
3.2. Шляхи удосконалення щодо ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства..	71
3.3. Оптимізація запасів як важливий елемент управління оборотними активами підприємства.....	76
Висновок до третього розділу.....	82
ВИСНОВКИ	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91
ДОДАТКИ	98

ВСТУП

Оборотні активи відіграють значну роль у функціонуванні сучасного бізнесу України. Процес їх організації та управління являють собою складний механізм формування та забезпечення сучасного бізнесу оборотними засобами, плануванням їх величини, оптимального їх розміщення та використання, від ефективності функціонування якого залежить результативність роботи. Одним з найбільш перспективних шляхів збільшення ефективності щодо використання саме оборотних активів є пришвидшення їх оборотності. Фінансова стійкість сучасних підприємств в ринкових умовах залежить від обсягу оборотних коштів, їх складу, структури, раціонального використання та здатності ними керувати. Оборотні активи відіграють значну роль у забезпеченні успішної діяльності суб'єкта господарювання за умови їх ефективного використання і підвищенні рівня їх рентабельності. В сучасних умовах господарювання на ефективність використання оборотних коштів негативно впливає ряд об'єктивних факторів: зниження попиту на продукцію (послуги), значні темпи інфляції, порушення договірної та платіжно-розрахункової дисципліни, високі податки, процентні ставки за кредити. Для аналізу використання оборотних коштів, внесення пропозицій щодо заходів прискорення їх обертання використовуються економічні показники, перш за все оборотність оборотних активів. Великий вплив на пришвидшення оборотності оборотних засобів надають впровадження досягнень НТП (науково-технічний прогрес), організація матеріально-технічного постачання та збуту, а також прискорення грошових розрахунків як з постачальниками та підрядниками так і покупцями та замовниками. Прискорення оборотності, зниження абсолютного і відносного рівня запасів матеріальних цінностей є головним критерієм раціонального використання оборотних засобів. В цілому, обов'язковою умовою ефективного використання оборотних коштів є виконання перевиконання планових завдань за обсягом виробництва, якості і

собівартості продукції (послуг). Економічна ефективність поліпшення використання й економія оборотних коштів досить велика, так як вони впливають на виробничу і господарську сторони сучасного бізнесу України.

Таким чином, обрана тема «Ефективність управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства» є безумовно актуальною і вимагає подальшого дослідження

Мета даної роботи полягає в дослідженні теоретичних аспектів та розробці практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства.

Відповідно до цільової спрямованості кваліфікаційної роботи було визначено такі **основні завдання**:

визначити економічну сутність оборотних засобів підприємства;

розглянути методика проведення аналізу оборотних засобів підприємства;

розкрити механізм управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства;

дати загальну техніко-економічну характеристику діяльності підприємства ТОВ «Автосервіс»;

провести аналіз загальний аналіз оборотних активів підприємства ТОВ «Автосервіс»;

здійснити аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства ТОВ «Автосервіс»;

проаналізувати та надати оцінку економічній ефективності управління оборотними активами, фінансовими ресурсами ТОВ «Автосервіс»

провести оцінку заходів щодо підвищення ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства;

розробити пропозиції щодо підвищення ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства.

Об'єктом дослідження даної роботи виступає процес управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства ТОВ

«Автосервіс»

Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні аспекти та практичні засади управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства

Методи дослідження. Обґрунтування теоретичних і методичних положень та аргументацію здійснених висновків, зроблено в кваліфікаційній роботі на основі системного використання комплексу загальнонаукових, конкретних і спеціальних методів досліджень, положень економічної теорії, економічні закони, та категорії фундаментальної концепції і розробки вітчизняних та зарубіжних вчених, чинна нормативно-правова база, що забезпечило всебічні дослідження напрямів забезпечення соціально-економічної ефективності діяльності підприємства.

Для вирішення окремих завдань за розділами кваліфікаційної роботи використано такі методи: статистичний аналіз, графічний метод; метод критичного аналізу; методи економічного аналізу; економіко-математичні методи обробка даних здійснювалася з використання сучасних комп'ютерних технологій.

Інформаційна база. В процесі дослідження використано офіційні матеріали Державного комітету статистики України; документи інших органів виконавчої влади, періодичних видань, фінансові звіти досліджуваного підприємства, а також нормативно-законодавчі акти за профілем кваліфікаційної роботи, ресурси Internet, фінансова звітність підприємства ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019рр.

Обробка даних здійснювалася за допомогою сучасних інформаційних технологій.

За матеріалами кваліфікаційної роботи було опубліковано наукову статтю: «Управління процесами для забезпечення ефективності діяльності підприємств» //Вісник КНУТД. Серія: Економічні науки. Випуск № 2 (145), 2020.- С.56-65

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність оборотних активів. Їх склад та структура

В сучасній науковій літературі використовується відносно велика кількість понять, що розрізняються саме методологічними підходами і, в тому числі, до таких понять, як: «оборотні активи», «оборотні засоби», «оборотні кошти», «оборотний капітал». Дослідження наукових праць показують, що багато вчених-економістів не роблять різниці між цими поняттями та вважають їх по суті однаковими тобто синонімами.

Так, наприклад, на думку Шелудько В. М. визначення оборотних активів трактується, як «активи, що обслуговують господарський процес і забезпечують його неперервність» [53]. Базилінська О. Я. «оборотні активи» розуміє, як активи, що за умови нормальної господарської діяльності підприємства змінюють свою матеріально-речову форму за відносно короткий строк (менше року)» [2, с. 16]. Власова Н. О. розкриває сутність оборотних активів, як «сукупність матеріальних і грошових цінностей, що обслуговують поточний господарський процес підприємства, які перебувають у постійному кругообігу й у повному обсязі переносять свою вартість на товари (роботи, послуги), що реалізують, протягом одного операційного циклу, з метою одержання економічної вигоди (прибутку)» [9]. Щодо Лігоненко Л. О., то вона розуміє оборотні активи, як «сукупність економічних ресурсів підприємства, що перебувають у постійному кругообігу, змінюють свою матеріальну форму впродовж одного операційного циклу (одного року) та в повному обсязі переносять свою

вартість на вартість виготовленої продукції» [23]. Нашкерська Г. В. розкриває оборотні активи, як «грошові кошти, що вкладені для створення оборотних виробничих фондів і фондів обігу з метою забезпечення безперервного процесу виробництва та реалізації продукції» [31]. Ковальов В. В. «оборотні активи – це активи, що споживають у ході виробничого процесу протягом року або звичайного операційного циклу, що перевищує 12 місяців через специфіку технологічного виробництва, і тому такі, що повністю переносять свою вартість на виготовлену продукцію» [22, с. 57]. Бланк І. О. пропонує до оборотних активів віднести «сукупність майнових цінностей підприємства, що забезпечують поточну виробничо-комерційну діяльність підприємства та, що повністю споживають у процесі одного виробничо-комерційного циклу» [5]. Слав'юк Р. А. «оборотні активи – це ресурси, які належать підприємству і які, напевно, буде перетворено на гроші чи використано іншим чином протягом року з дати складання бухгалтерського балансу» [40, с. 301].

Дослідження також показують, що в науковій літературі зустрічається визначення «оборотних активів» як грошові кошти або група мобільних активів, що знаходяться у підприємства з обмеженим часом їх використання, а саме, використанням до року, і вони безпосередньо пов'язані, як з основною (операційною) так і всією фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Але більша кількість науковців, все ж дотримуються поняття «оборотні активи», згідно Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», а саме «оборотні активи – це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу» [32].

У зв'язку з високою ліквідністю частини оборотних активів (грошові кошти та їх еквіваленти), наявність їх на підприємстві дає можливість забезпечити поточну платоспроможність щодо його фінансових зобов'язань.

Виходячи з цього визначення, ми бачимо, що оборотні активи займають важливе місце в системі управління підприємством та вимагають значної до них уваги.

Отже, основну мету управління як оборотним капіталом так і оборотними активами слід інтерпретувати в такий спосіб: надходження та резерви оборотних засобів підприємства повинні дорівнюватися їх оптимальній кількості за всіма компонентами, які за наявності та в процесі їх використання збільшують економічний ефект підприємства. Для визначення цієї мети мало місце дві основні причини. По-перше, зовнішнє середовище, яке постійно змінюється спрямовує керівництво підприємства до постійних дій та прийняття управлінських рішень щодо обсягів всіх компонентів оборотних активів і частки серед них, які повинні забезпечити безперебійність роботи підприємства, та його платоспроможність та ліквідність. По-друге, поточне управління активами - мета - забезпечити можливість підприємства отримувати гроші за умови використання усіх поточних активів, що є в наявності у підприємства.

Управління поточними активами також є пріоритетом у всій системі фінансового менеджменту підприємства. Визначення кількості, а також структуру оборотних коштів, джерел їх формування і співвідношення між ними, є досить суттєвим для забезпечення продуктивної і ефективної фінансово-господарської діяльності в довгостроковій перспективі.

Поточні активи, як і будь-які інші активи підприємства, мають різні, в тому числі і специфічні властивості, які дають можливість їх оцінити та визначити для них плюси і мінуси, які є важливими факторами в їх формуванні, використанні та обігу. Так, наприклад, до переваг оборотних активів можна віднести: легку трансформацію з одного виду в інший; високу ліквідність; швидку реалізацію управлінських рішень; легко піддаються змінам; є засобами платежу. Щодо недоліків: активи які не задіяні у виробництві, не приносять прибутку; запасам властиві псування та знецінення; потребують витрат, пов'язаних із зберіганням; піддаються

впливу інфляції; високий рівень фінансових ризиків. Після визначення оборотних активів їх можна прокласифікувати як кілька груп за певними класифікаційними характеристиками. Класифікації, класифікаційні ознаки і групи загальних активів відображені на рис.1.1.

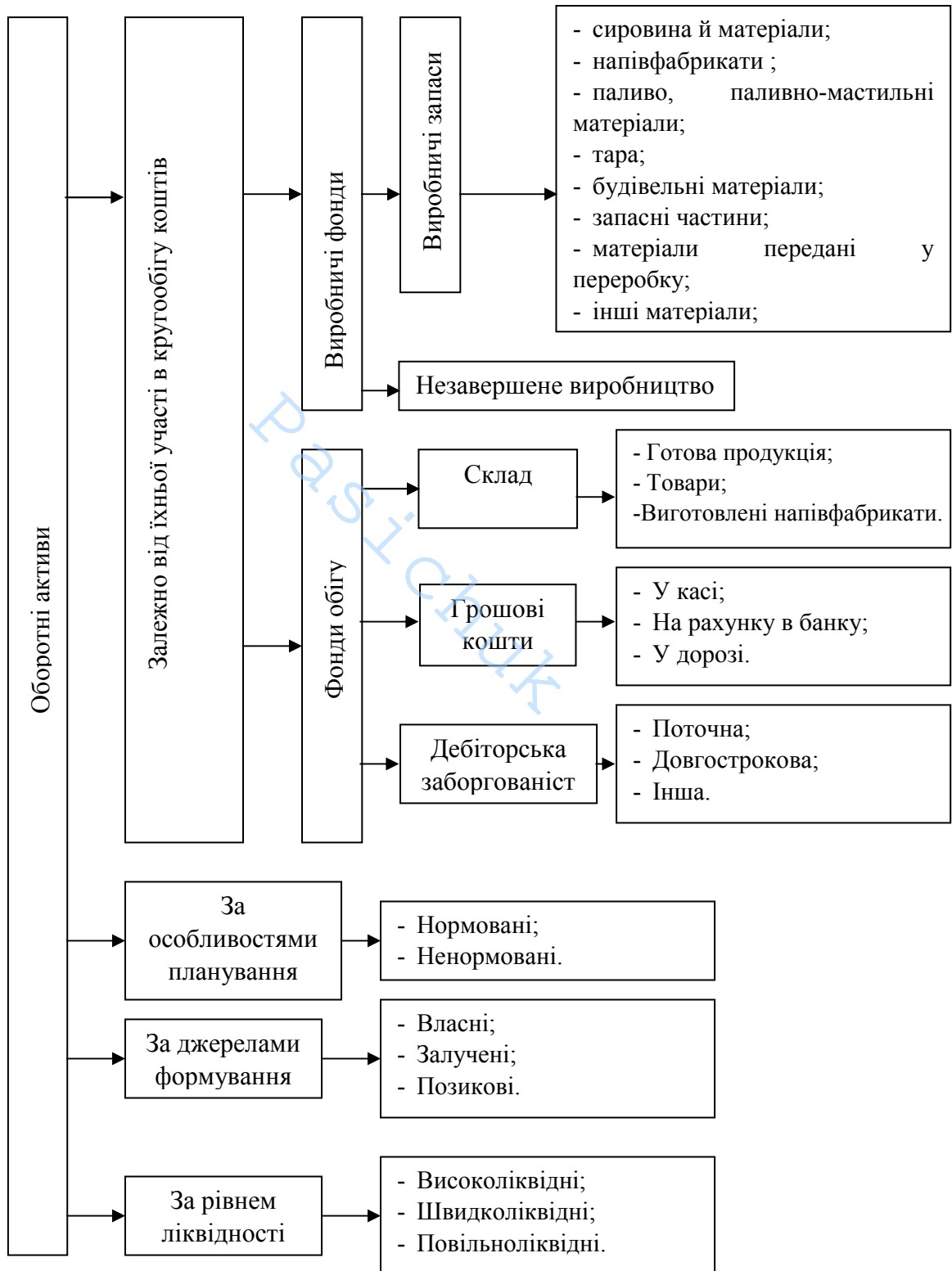

Рис. 1.1. Класифікація оборотних активів [37]

Оборотний капітал складається з коштів, які передаються в оборот: виробничі фонди і засоби в обігу, щоб гарантувати безперервність виробничого процесу, продаж продукції та отримання прибутку.

До оборотних виробничих ресурсів належать: сировина, найважливіші допоміжні засоби, напівфабрикати, паливо, тара, запчастини для ремонту, МШП, незавершене виробництво, напівфабрикати незавершеного виробництва, приховані витрати.

Фонди обігу складаються із залишків готової продукції на складах підприємства, товарів, відвантажених, але не оплачених покупцем, залишків коштів підприємства на поточному рахунку в банку, каса (готівкові кошти), векселів, кредитів і вкладень в короткострокові цінні папери.

Склад оборотних коштів визначається сумою вартості окремих елементів поточного і поточного виробничого фонду. Структура оборотних коштів - це частка вартості окремих статей оборотних виробничих фондів і оборотних коштів в загальному обсязі оборотних активів.

Таблиця 1.1

Класифікація оборотних активів за ознаками та видами [46]

Класифікаційна ознака	Вид оборотних активів
1	2
Залежно від участі в кругообігу	- оборотні активи у сфері виробництва - оборотні активи у сфері обігу
За видами	- запаси сировини, матеріалів, напівфабрикатів - запаси готової продукції - дебіторська заборгованість - грошові кошти - інші
За способом відбиття в балансі підприємства	- матеріальні оборотні активи (запаси) - дебіторська заборгованість (кошти у розрахунках) - грошові кошти
За формами функціонування	- матеріальні ОА - фінансові ОА
За періодом функціонування	- постійна частина оборотних активів - змінна частина оборотних активів
За характером джерел формування	- валові - чисті - власні
За швидкістю обігу	- з високою швидкістю обігу;

	- з середньою швидкістю обігу; - з низькою швидкістю обігу
Продовження таблиці 1.1	
1	2
За ступенем ліквідності	- абсолютно ліквідні - швидко ліквідні \ - мало ліквідні
За рівнем цінності	- мінімально можливої цінності - середньо можливої цінності - потенційно високої можливої цінності
За рівнем ризиків	- активи з виправданим ризиком - активи з підвищеним ризиком - активи з неприпустимим ризиком
За видами ризиків	- активи з ризиком не реалізації - активи з ризиком неповернення боргів - активи з ризиком інфляції
За ступенем захищеності від інфляції	- оборотні активи , що не піддаються інфляційним втратам - оборотні активи , що піддаються інфляційним втратам
За рівнем прибутковості	- високоприбуткові - середньоприбуткові - неприбуткові - збиткові

Норма оборотного капіталу має свої особливості в різних сферах економіки. В основному це пов'язано з організацією системи виробництва, доставки, продажу та обліку. Гарантувати безперервність виробничого і комерційного процесу продуктів і патентів, отримуючи оптимальне співвідношення між оборотними коштами у виробничій та торговельній зоні.

Оборотні активи підприємства класифікуються за трьома критеріями:

- щодо участі в грошовому обігу;
- методи планування, організаційні та нормативні принципи;
- джерела утворення.

Потреба в оборотних коштах визначається системою їх розміщення (розрахунок нормативів). При неправильному визначенні розміру оборотних коштів, можливі перебої в постачанні і виробництві, зниження обсягів виробництва і прибутку, появи прострочених платежів, інших негативних явищ в господарській діяльності підприємств. Створення надлишкового оборотного капіталу та накопичення не потрібних запасів негативно впливає на діяльність підприємства.

На сьогодні існують три методи щодо розрахунку нормативів оборотних коштів [41]:

- аналітичний (дослідно-статистичний), який передбачає ретельний аналіз наявних товарно-матеріальних цінностей із подальшим коригуванням фактичних запасів та вилученням із них надлишкових;
- коефіцієнтний - полягає в уточненні чинних на початок розрахункового періоду нормативів власних оборотних коштів згідно зі змінами в цьому періоді показників виробництва, що впливають на обсяг лих коштів,
- прямого рахунку — це науково обґрунтований розрахунок нормативів за кожним нормованим елементом оборотних коштів (виробничими запасами, незавершеним виробництвом, витратами майбутніх періодів, залишками готової продукції).

Формування активів підприємства пов'язане з трьома основними фазами його розвитку на різних етапах життєвого циклу (рис. 1.2):

1. Початок бізнесу - це найважливіший крок для формування підприємства, особливо при відкритті великого бізнесу. Сформовані на цьому етапі активи визначають потребу в капіталі для його створення, умови отримання прибутку, ротацію цих активів, рівень їх ліквідності тощо.

2. Розширення, реконструкція та модернізація існуючих виробництв. Цей етап (накопичення майна, ресурсів підприємства) можна розглядати як безперервний процес розвитку в контексті основних етапів його життєвого циклу. Розширення і оновлення активів підприємства здійснюється відповідно до стратегічних цілей його розвитку, включаючи можливість створення інвестиційних ресурсів.

3. Створення нових структурних підрозділів підприємства. Цей процес може бути досягнутий шляхом створення нових структурних комплексів нерухомості за допомогою нового будівництва або шляхом придбання активів у вигляді цілісного комплексу нерухомості. Варіанти такого поглинання включають приватизацію діючої державної компанії, покупку компанії-банкрута тощо.

Другий і третій етапи створення активів підприємства - це форма інвестування. Щоб забезпечити безперебійний бізнес-потік в майбутньому, необхідно сфокусувати процес створення активів (рис.1.2).

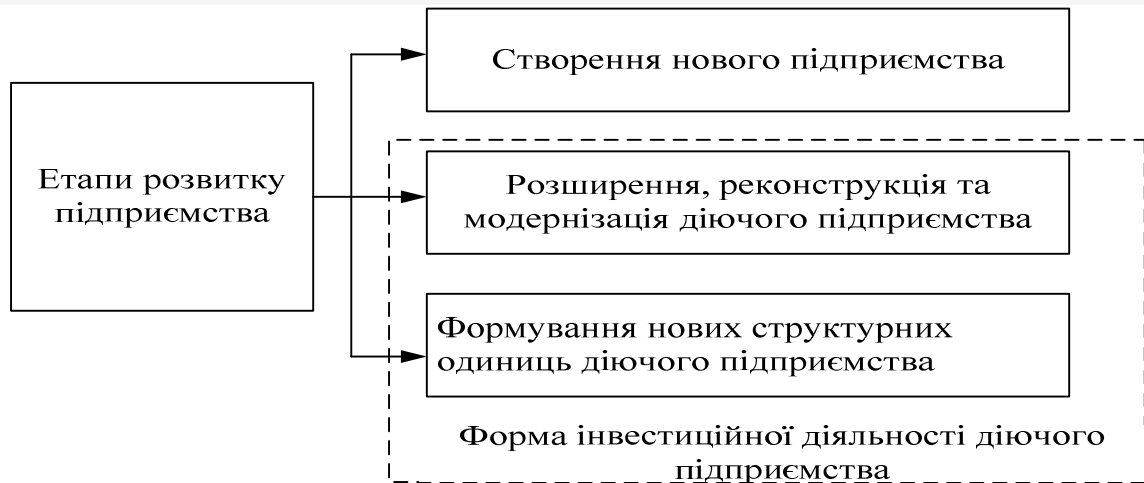

Рис.1.2. Основні етапи формування активів підприємства [26]

Основна мета формування майна підприємства - виявлення і задоволення потреб щодо основної (операційної) діяльності підприємства, для забезпечення виробничого процесу, а також оптимізація його складу з метою створення умов для ефективного ведення господарської діяльності суб'єктом господарювання. Основні принципи щодо формування оборотних активів підприємства відображені на рис. 1.3.

Структура активів підприємства на момент його створення в першу чергу служить основою розвитку його ділової активності. Необхідно враховувати, що при правильному виборі підприємством ринкової ніші на ранніх етапах бізнес-циклу обсяг операційної діяльності зростає відносно швидко. У зв'язку з тим, що активи підприємства створюються на ранній стадії, воно повинно мати певний резервний потенціал, який відкриває можливості для розробки нових продуктів основної діяльності, диверсифікації основної (операційної) діяльності в найближчому майбутньому. Забезпечення відповідності обсягу і структури створюваних

активів розміром, структурою виробництва та реалізації продукції. Це дотримання має бути забезпечено при розробці бізнес-плану створення нового підприємства для визначення його потреб та типів активів.

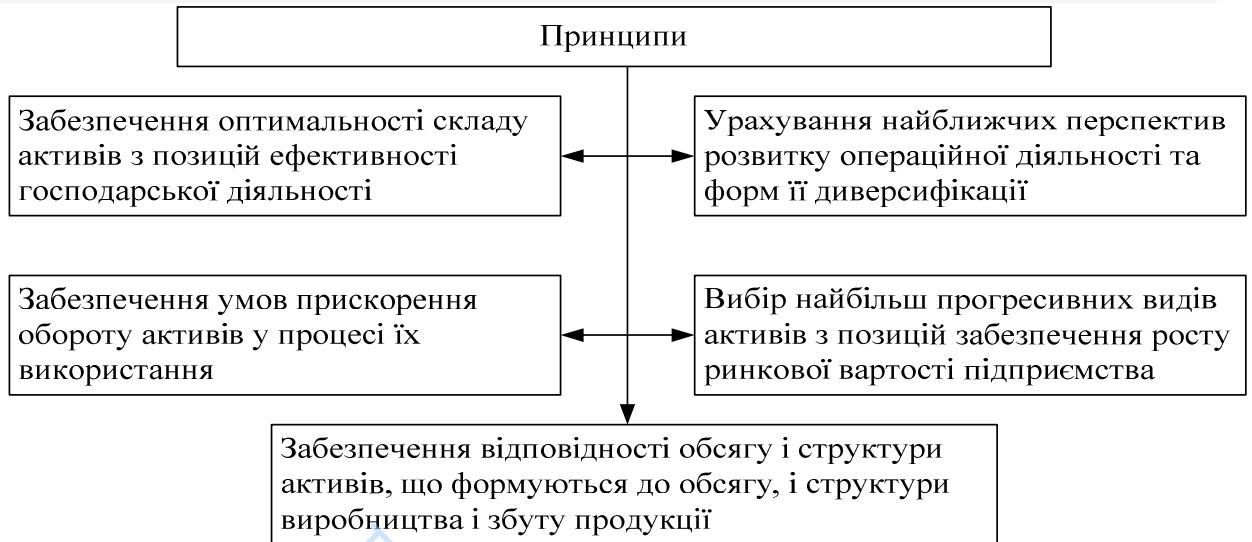

Рис.1.3. Основні принципи щодо формування оборотних активів підприємства [25]

Створення умови для прискорення ротації використовуваних ресурсів є необхідність в реалізації цього принципу, це виникає через те, що прискорення оборотності активів прямо і побічно впливає на рівень операційного прибутку [31].

1.2. Теоретичні підходи до управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства

Щоб вижити в ринкових умовах, кожне підприємство зобов'язане забезпечити ефективне використання та прискорення оборотності активів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності балансу на достатньому рівні. У цих умовах підприємство повинно розробити комплексну політику управління оборотним капіталом, яка включає: вибір оптимального рівня і раціональної структури оборотних коштів з урахуванням особливостей

підприємства; визначити розмір і структуру джерел фінансування оборотних коштів. Існує три типи рекомендацій з інтегрованого управління оборотним капіталом: агресивні, консервативні і помірні. Агресивна політика має такі характеристики: підприємство здійснює фінансово-господарську діяльність без обмежень по збільшенню оборотних коштів. Підприємство в великих обсягах накопичує запаси сировини, матеріалів і готової продукції, збільшує дебіторську заборгованість і вільні залишки на банківських рахунках. Характерною рисою консервативної політики управління оборотним капіталом є те, що підприємство обмежує зростання оборотного капіталу і намагається його мінімізувати. Ця політика реалізується підприємством в безпечному середовищі. Тобто терміни і обсяг продажів, терміни надходження грошових коштів і платежів, необхідні запаси, терміни їх доставки зумовлені. Політика управління яка є консервативною, оборотним капіталом формується в умовах стабільної економічної та фінансової діяльності підприємства при досягненні високої рентабельності та інвестицій. Однак через не передбачення економічних тенденцій на фінансових і товарних ринках існує високий ризик технічної неспроможності. Помірна політика підприємства в області оборотного капіталу займає проміжне положення. Він відрізняється середньою прибутковістю і середньою оборотністю активів. Для нього характерна нейтральна частка позик і кредитів в балансі. Будь-яка форма управління короткостроковим боргом може супроводжуватися помірною політикою управління оборотним капіталом. Система управління оборотним капіталом підприємства розроблена відповідно до наступних етапів (рис. 1.4).

На першому етапі аналіз оборотних коштів підприємства за попередній період включає: аналіз динаміки загальної суми і складу довгострокових активів підприємства; аналіз обертання окремих видів оборотних коштів за їх загальною вартістю; рентабельність оборотних коштів; аналіз основних джерел фінансування оборотних коштів. За результатами аналізу можна

визначити загальний рівень компетенції з управління оборотним капіталом підприємства і позначити основні тенденції його зростання.

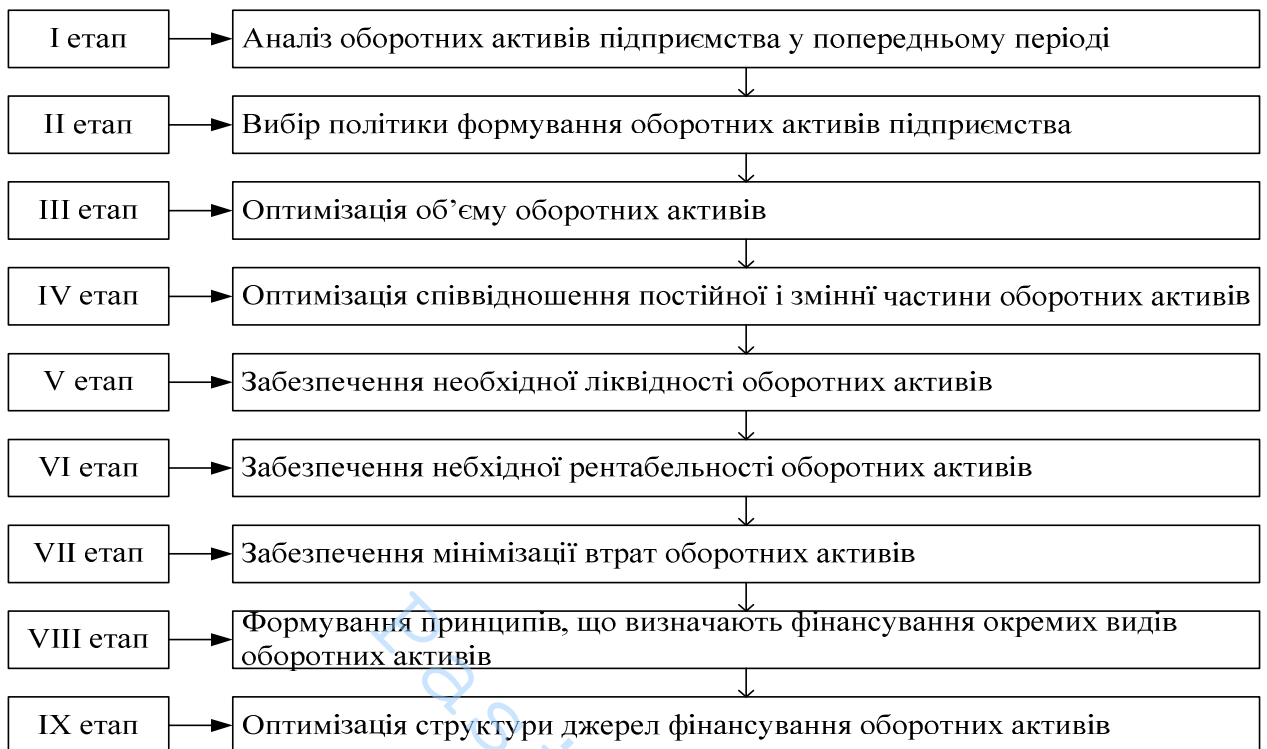

Рис.1.4. Етапи управління оборотними активами підприємства [33]

Другий етап характеризується вибором політики формування оборотного капіталу підприємства. З наукової точки зору існує три основні методи створення оборотного капіталу підприємства: консервативний, помірний і агресивний. Консервативний підхід покликаний знизити операційні і фінансові ризики, але негативно позначається на ефективності оборотного капіталу - його реалізації і прибутковості. Помірний підхід забезпечує оптимальний баланс між рівнем ризику і ефективністю фінансових ресурсів. Сильний підхід полягає в скороченні всіх видів страхових резервів для певних видів оборотного капіталу. На наступному етапі оптимізується обсяг оборотних коштів. Це поліпшення повинно бути досягнуто шляхом вибору підходу до формування оборотного капіталу, який передбачає певний взаємозв'язок між його ефективністю і ризиком.

Цей показник виражає ефективність використання всіх наявних оборотних коштів незалежно від джерела їх участі, кількості раз на рік в повному циклі прибутковою виробничої діяльності або кількості реалізованих валютних продуктів на одиницю оборотних активів (1.1) [44]:

$$w = k_i \cdot 360 / k_{ra} \quad (1.1)$$

де w — період повного обігу коштів у днях;

k_i - тривалість обігу у днях кожного з етапів кругообігу;

k_{ra} - оборотність обігових коштів

Оборотність обігових коштів визначають у вигляді співвідношення виручки від реалізації (V) та середньорічної вартості обігових активів (RA)

(1.2) [44]:

$$: \quad k_{ra} = V / RA \quad (1.2)$$

Чим вище обсяг продажів, тим менше грошей буде потрібно підприємству для ведення бізнесу. На четвертому етапі поліпшується співвідношення фіксованої та змінної частин до оборотного капіталу. Коливання попиту на певні види оборотного капіталу також можуть бути пов'язані з сезонним характером попиту на продукцію фірми. Таким чином, при управлінні продаваними товарами важливо визначити їх сезонні потреби, проводячи різницю між максимальними і мінімальними вимогами до цих товарів в різні роки.

На четвертому етапі поліпшується співвідношення фіксованих і змінних частин до оборотного капіталу. Коливання попиту на певні види оборотних коштів також можуть виникати через сезонні характеристики попиту на продукцію підприємства.

Таким чином, при управлінні оборотними активами слід визначити їх сезонні потреби, при цьому слід розрізняти максимальні і мінімальні потреби протягом року.

П'ятий рівень характеризується отриманням необхідної ліквідності для оборотних коштів. Всі види оборотних активів в тій чи іншій мірі ліквідні, за винятком передплачених витрат і дебіторської заборгованості. Коефіцієнт загальної ліквідності розраховується за такою формулою (1.3-1.5) [44]:

$$K_{зл} = \text{Оборотні активи} / \text{Поточні зобов'язання} \quad (1.3)$$

Коефіцієнт поточної ліквідності розраховується:

$$K_{пл} = (\text{Оборотні активи} - \text{запаси}) / \text{поточні зобов'язання} \quad (1.4)$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності:

$$K_{а.} = \text{Грошові активи} / \text{Поточні зобов'язання} \quad (1.5)$$

Загальна ліквідність повинна гарантувати, що підприємство здатне виконувати свої поточні фінансові зобов'язання. Для цього, з огляду на розмір і терміни чергового платіжного обороту, частина оборотних коштів повинна бути визначена в грошовій формі, високої і середньої ліквідності активів.

На шостому етапі передбачено збільшення прибутковості оборотних коштів. Оборотний капітал повинен приносити певний прибуток, коли він використовується для виробничої і маркетингової діяльності підприємства. У той же час деякі види короткострокових активів можуть приносити бізнесу прямий дохід у вигляді вигод і прибутку від фінансової діяльності.

Наступний крок забезпечує зниження втрат оборотних коштів при їх використанні. Всі види короткострокових активів схильні до ризику втрат.

Отже, управління оборотним капіталом має бути направлено на мінімізацію ризику та збитків.

Восьмий крок - це у формування принципів, що визначають фінансування окремих видів короткострокових активів. Виходячи із загальних принципів фінансування активів, які визначають формування структури і вартості капіталу, необхідно визначити принципи фінансування окремих видів і компонентів оборотних коштів.

На заключному етапі вдосконалюється структура джерел фінансування оборотних коштів. На основі заздалегідь визначених принципів фінансування при розробці системи управління оборотним капіталом розробляються підходи до вибору конкретної структури джерел фінансування та їх зростання з урахуванням тривалості кожного етапу. фінансовий цикл і оцінка вартості залучення певних видів капіталу. Результати впровадження ефективної діючої політики управління активами показані на рис. 1.5.

Рис. 1.5. Наслідки впровадження ефективної політики управління оборотними активами [43]

В управлінні оборотними активами підприємства розробляються окремі фінансові стандарти, що дозволяють контролювати ефективність їх формування і використання. Найбільш важливими з цих критеріїв є: норматив оборотного капіталу підприємства; Стандартна система продажу основних видів оборотних засобів і тривалість всього операційного циклу; система коефіцієнтів ліквідності оборотних коштів.

Управління операційними активами підприємства - це система правил і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з їх формуванням, ефективним використанням в діяльності підприємства.

Мета управління операційними активами підприємства - збільшення ринкової вартості. В рамках управління операційними активами підприємства вирішені такі основні завдання (рис. 1.6):

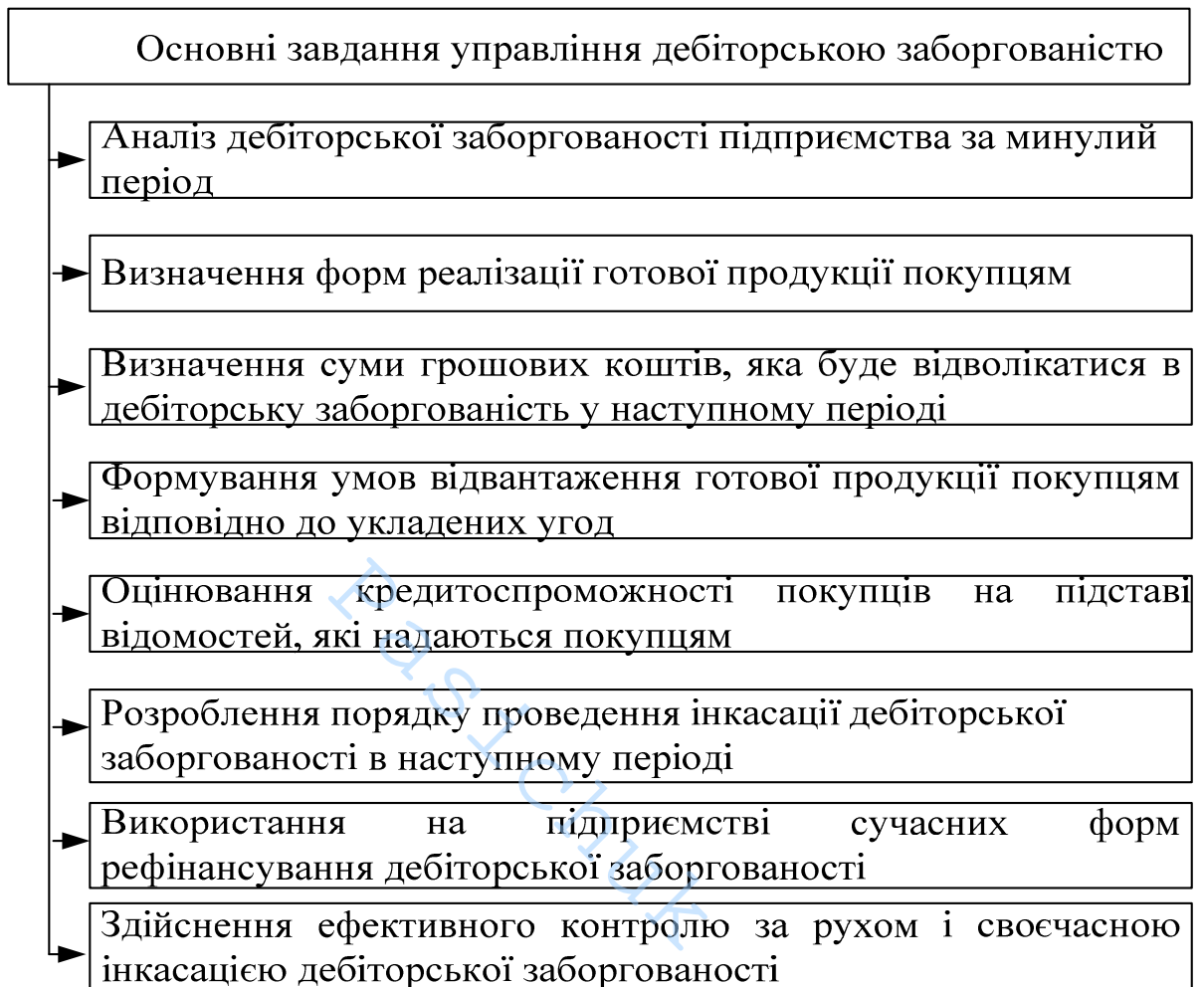

Рис.1.6. Основні завдання управління дебіторською заборгованістю [43]

1. Створити достатні ресурси і структури для забезпечення належних темпів розвитку операційної діяльності.
2. Забезпечення максимальної рентабельності активів, які використовуються з очікуваним рівнем комерційного ризику.
3. Переконавання, що комерційний ризик, пов'язаний з використанням активів, зведений до мінімуму на очікуваному рівні прибутковості.
4. Забезпечення постійної платоспроможності фірми за рахунок підтримки необхідного рівня ліквідності активів.
5. Оптимізувати оборотність активів.

Всі заплановані завдання, пов'язані з управлінням оборотними активами підприємства, тісно пов'язані між собою, хоча деякі з них мають різний характер.

Тому в управлінні операційними активами кожна задача повинна бути організована між собою за критерієм можливого збільшення ринкової вартості підприємства.

В ході фінансово-господарської діяльності підприємство повинно мати певні суми для закупівлі сировини, сировини, напівфабрикатів, деталей і інших матеріальних цінностей.

Виробничі запаси - це виробничі активи, які надійшли на склади підприємства, але ще не увійшли в виробничий процес. Створення таких запасів дозволить забезпечити подачу матеріалів в цехи і робочі місця відповідно до вимог технологічного процесу. Слід зазначити, що значна частина фінансових ресурсів використовується для створення резервів.

Метою управління запасами є забезпечення безперебійного процесу виробництва і продажу продукції при збереженні оптимальної кількості запасів.

Управління запасами є частиною загальної політики компанії з управління оборотними активами, яка полягає в оптимізації розміру і структури запасів, мінімізації витрат на обслуговування і забезпечення ефективного контролю за їх переміщенням.

Метою управління активами (дебіторською заборгованістю) є визначення оптимальної суми і забезпечення своєчасного стягнення даної заборгованості з дебіторів.

Внутрішній аналіз і контроль, які повинен проводити спеціалісти підприємства, - важливий напрямок, що забезпечує ефективне управління дебіторською заборгованістю.

При оцінці стану дебіторської заборгованості слід отримати всю необхідну інформацію про продаж продукції надання послуг, тощо та виникненні дебіторської заборгованості.

Управління готівкою або залишками грошових коштів, доступними підприємству в будь-який час, є невід'ємною частиною управління оборотними активами.

Метою управління грошовими коштами підприємства є визначення оптимального залишку грошових коштів, необхідного для розрахунку по термінових фінансових зобов'язаннях і виявлення можливостей короткострокових фінансових вкладень підприємства. .

Основні завдання з управління грошовими коштами відображені на рис.1.7.

Рис 1.7. Основні завдання управління грошовими коштами [20]

Отже, процес управління грошовими коштами досить складний. Усі грошові кошти та їх еквіваленти без винятку що належать підприємству, вимагають постійний контроль. Основну увагу слід приділяти притоку і відтоку грошових коштів, а також раціональності їх використання.

Таким чином, управління оборотними активами та системний підхід до них зі сторони підприємства повинен бути направлений на дослідження та побудову всієї сукупності їх оптимальних характеристик, це дасть можливість забезпечити ефективність як складної динамічної цілісності.

1.3. Методичні підходи до аналізу та оцінки ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства

Сьогодні для правильного функціонування підприємства на ринку проводиться методологічна оцінка ефективності використання оборотних коштів, яка є об'єктивною необхідністю, це дає можливість визначити сильні і слабкі сторони і виявити приховані потенційні можливості. Ефективність використання оборотних засобів істотно впливає на кінцевий результат, а саме економічну діяльність, для її оцінки використовуються різні показники, швидкість оборотності оборотних коштів, тривалість оборотності, коефіцієнт завантаження засобів обороті, матеріаломісткість, інше. У зв'язку з вищевикладеним, за рахунок ефективного використання оборотних коштів, можна виділити наступні традиційні економічні показники, що представлені в табл. 1.2 (Додаток А).

Оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємств необхідно здійснювати поетапно на підставі оцінки кожного коефіцієнта з точки зору його інформативності, реальності економічного змісту, можливості розрахунку за даними фінансової звітності, з урахуванням галузевих особливостей досліджуваних підприємств та інформативних потреб [58]. Специфічні показники ефективності використання оборотних активів підприємства відображені в табл.1.3.

Таблиця 1.3

Специфічні показники ефективності використання оборотних активів підприємства [58]

Показники	Алгоритм розрахунку	Економічна сутність
1	2	3
1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів підприємств	[виручка від реалізації продукції]: [середній залишок оборотних активів за період]	Коефіцієнт оборотності показує число обертів, здійснених оборотними активами підприємства за період(зазвичай за рік), або, що те ж саме, - обсяг реалізованої продукції в розрахунку на 1 грн. оборотних активів. Прискорення оборотності можливе або при збільшенні виходу продукції на одиницю оборотних активів, або при зменшенні обсягу оборотних активів, необхідних для виробництва такої ж кількості продукції.
3. Коефіцієнт ефективності планування оборотних активів	[Фактичні залишки оборотних активів] : [Заплановані залишки за кожною складовою структури оборотних активів]	Цей коефіцієнт допомагає розрахувати кількість оборотних активів, необхідних для ефективного та безперервного виробництва
4. Коефіцієнт збереження залишку оборотних активів - коефіцієнт зміни вартості оборотних активів - коефіцієнт втрати властивостей	[коефіцієнт зміни вартості залишку оборотних активів] * [коефіцієнт втрати властивостей] [залишки оборотних активів] : [процентного відношення інфляції за період чи зміну кон'юнктура на ринку] [кількість оборотних активів]: [природного убутку оборотних активів за аналізований період]	Характеризує ефективність використання оборотних активів з подальшим використанням їх у виробничому процесі з урахуванням втрату ними певних властивостей.

З метою визначення забезпеченості та ефективності використання оборотних активів важливою передумовою є застосування показників, які б детально та об'єктивно характеризували ці процеси. За ринкових умов суб'єкти господарювання національної економіки в цілому ефективність оборотних активів визначають за допомогою показників, які були рекомендовані нормативними документами часів планово-адміністративної системи, зокрема: коефіцієнта оборотності; коефіцієнта завантаження; тривалості одного обороту [50]. Розраховані показники дають об'єктивну

характеристику розміру суми оборотних активів, необхідних суб'єкту господарювання для здійснення безперервного процесу виробництва, тривалості повного їх коло обігу від моменту придбання товарів, робіт і послуг до виходу готової продукції, тобто проходження оборотних активів через усі стадії коло обігу. Коефіцієнт оборотності оборотних активів (K_o) свідчить про кількість оборотів, які можуть здійснити оборотні активи за певний період [50]. Чим більше оборотів здійснено оборотними активами, тим ефективніше їх використання. Основним показником є коефіцієнт оборотності, а інші, зокрема коефіцієнт завантаження та тривалість одного обороту, є похідними від нього. Коефіцієнт оборотності обчислюється шляхом ділення річної грошової виручки (ЧВ) до середньорічних балансових залишків оборотних активів (Соб.), цей показник визначається за формулою (1.1) [50]:

$$K_{об} = ЧВ / Соб \quad (1.1)$$

де $K_{об}$ – коефіцієнт оборотності; ЧВ – реалізована продукція;

Соб. – середньорічні залишки оборотних засобів.

Показники швидкості оборотності активів є головними вимірниками ефективності використання оборотних активів [12]. Логіка методу ґрунтується на концепції фінансового циклу, який по своїй суті є періодом повного обороту грошових коштів, тобто часу, протягом якого вони проходять послідовну трансформацію в інші активи (запаси, готова продукція, дебіторська заборгованість) та іммобілізовані з обороту. Тому скорочення фінансового циклу є позитивним явищем і свідченням ефективності управління оборотними активами. Ще одна аргументація такого підходу зводиться до того, що оскільки оборотні кошти інвестуються підприємством у поточні операції в період кожного операційного циклу, то критерієм ефективності їх використання слугує чинник часу, а мірою інтенсивності використання виступає оборотність [13, с.15]. Результатом зростання інтенсивності обороту є скорочення часу повернення грошових коштів, вкладених в інші активи. При цьому швидкість обороту характеризує

коефіцієнт оборотності, який розраховується діленням виручки від реалізації на середню величину окремих видів активів або їх всього загального обсягу за певний період. А відношення довжини аналізованого періоду до цього коефіцієнта показує тривалість їх обороту в днях. Реалізація заходів, спрямованих на зменшення останнього, синхронізацію руху оборотного капіталу з грошовими потоками та прибутком є важливим елементом ефективного управління фінансами підприємства [6]. Очевидно, що скорочення часу обороту елементів оборотних активів зменшує їх загальну потребу і відповідно витрати на залучення. Крім того, альтернативою економії витрат на залучення додаткових обсягів фінансових ресурсів для фінансування збільшення оборотних активів є отримання доходу від розміщення вільного залишку на депозитних рахунках або шляхом використання інших фінансових інструментів.

На тривалість обороту активів підприємства найбільш суттєвий вплив має галузева належність та сфера діяльності підприємства. Не для всіх галузей виробництва існує можливість істотного скорочення довжини операційного циклу, який має безпосередній зв'язок з фінансовим циклом. Крім того, обмежуючими зовнішніми чинниками скорочення останнього є, зокрема, економічні умови діяльності, які включають платоспроможний попит на продукцію, якість та інтенсивність взаємин з постачальниками матеріально-технічних ресурсів та споживачами продукції тощо. Наведені міркування приводять до висновку, що оборотність не можна повною мірою віднести до показників ефективності активів. Скоріш за все це її індикатори. Найбільшою мірою алгоритму оцінки ефективності відповідає показник рентабельності оборотного капіталу, що має три варіанти розрахунку [13]:

1) рентабельність оборотних активів у виробничій діяльності – відношення доходу від реалізації продукції до середньої вартості оборотних засобів;

2) загальна рентабельність оборотних активів – відношення балансового прибутку до середньої вартості оборотних коштів;

3) економічна рентабельність оборотних активів – відношення чистого прибутку до середньої вартості оборотних коштів.

Однак він не передбачає диференціації по окремих складових оборотних активів, тому висновки стосовно ефективності використання окремих їх елементів і, зокрема фінансових ресурсів, на основі цих показників досить приблизні. Решта фінансових коефіцієнтів безперечно відносяться до сфери аналізу оборотних активів, однак малоприматні в якості вимірників їх ефективності. Вони характеризують не ефективність, а структурні співвідношення між окремими елементами (групою елементів) оборотних активів та джерелами їх формування. Метод аналізу оборотних активів за допомогою системи фінансових коефіцієнтів апробований практикою, має позитивні якості й заслужене право на його практичне використання. Однак йому притаманні й певні недоліки: відсутність чітких меж між окремими елементами оборотних активів, неврахування вартісного і часового аспектів їх використання орієнтація на поточні цілі й ігнорування стратегічного аспекту тощо.

Другою складовою алгоритму розрахунку ефективності є результат. Питання про ідентифікацію результату завжди має певні складнощі з огляду на те, що для його досягнення, як правило, задіяна система ресурсів. Крім того, він має широке коло форм прояву. В економічному аналізі в якості такого використовують виручку від реалізації, чистий дохід, прибуток, додану вартість, скорочення витрат, чисті грошові потоки тощо. Нині немає однозначної відповіді на питання: що може бути квантифікованим та вимірюваним ефектом використання, як загального обсягу оборотних активів, так і їх окремих елементів. Особливо це актуально стосовно фінансових ресурсів. Фінансові ресурси інакше, ніж інші активи, проявляють себе в якості джерела доходів. Для реалізації цієї функції їх необхідно відособити й відокремити від інших економічних ресурсів підприємства та перетворити в інвестиційний ресурс. Це може відбуватися шляхом передачі на умовах платності тимчасово вільних коштів підприємства іншим

суб'єктам господарювання. Формою плати за користування цими коштами виступає відсоток. А для підприємства останній є доходом, отримання якого забезпечують фінансові ресурси. Їх рефінансування, тобто використання як інвестиційного ресурсу вирішує різні завдання: диверсифікацію фінансових ризиків; акумуляцію фінансових ресурсів для зростання фінансового потенціалу, забезпечення конкурентоспроможності та реалізації економічної стратегії, продовження своєї присутності на ринку та економічного розвитку підприємства тощо. Крім того, реінвестування фінансових ресурсів тісно пов'язане з їх трансформаційною властивістю, яка у фінансовій моделі підприємства реалізується через рух грошових потоків. У такий спосіб здійснюється безпосередній взаємозв'язок між фінансовими та іншими видами економічних ресурсів підприємства. Тому ми поділяємо думку тих авторів, які вважають, що «грошовий потік виступає перетвореною формою існування економічно категорії – гроші та фінансової категорії – фінансові ресурси» при цьому «разом з грошовими коштами має місце рух фінансових ресурсів» [14]. З такого розуміння витікає те, що грошові потоки – це наслідок формування та використання фінансових ресурсів, а їх чисте прирістне значення є ефектом або результатом цих процесів. Виходячи з цього вважаємо, що метод дисконтованих грошових потоків найбільш придатний для оцінки ефективності формування та використання фінансових ресурсів. Загальний алгоритм методу враховує такі чинники впливу як час, ризик та вартість різних джерел фінансових ресурсів. Його базовими складовими елементами виступають [13]:

- а) оцінка активів, що використовуються в проєкті;
- б) прирістний чистий грошовий потік;
- в) оцінка рівня ризику для грошових потоків та включення його в аналіз (метод безризикового еквівалента або метод скоригованої на ризик ставки дисконту);
- г) прогнозування витрат на залучення фінансових ресурсів за рахунок різних джерел, яка знаходить свій вираз у величині середньозваженої ціни

останніх;

д) порівняння очікуваної дохідності та ціни джерел фінансових ресурсів та, за необхідності, коригування їх структури;

е) визначення теперішньої (приведеної) вартості прирістного чистого грошового потоку за допомогою моделей оцінки зміни цінності (вартості) грошей з часом.

Основними показниками, що ґрунтуються на грошових потоках, є чиста теперішня вартість (NPV), внутрішня норма дохідності (IRR), модифікована внутрішня норма дохідності (MIRR) та індекс рентабельності (PI) [11]. Наявність формальних методів визначення ефективності використання оборотних активів не гарантує забезпечення обґрунтованої інформації для прийняття управлінських рішень в цій сфері. Важливе значення в процесі аналізу має врахування окремих методологічних вимог.

Найбільш суттєвими серед них є [11]:

– аналіз ефективності має сенс лише в контексті розгляду альтернатив;

– прогнозна величина чистих грошових потоків визначається за їх прирістним значенням;

– величина норми дисконту має індивідуальний характер для кожного фінансового рішення і визначається величиною середньозваженої ціни використовуваних джерел фінансування;

– застосовувані показники аналізу ефективності використання оборотних активів повинні адекватно відображати стратегічні та оперативні завдання підприємства;

– ефективне управління формуванням та використанням оборотними активами обумовлює необхідність постійного моніторингу та контролю цих процесів [11].

Таким чином, формування та використання оборотних активів мають важливе значення для функціонування і розвитку підприємства, а тому потребують постійної оцінки та контролю даних процесів. Важливе значення

в цьому контексті має аналіз доцільності та ефективності використання оборотних активів. Обґрунтовані в процесі дослідження підходи дозволяють реалізувати його на практиці та уникнути можливих прорахунків при прийнятті управлінських фінансових рішень.

Висновки до розділу 1

В першому розділі, нами було розглянуто теоретичні аспекти управління оборотними активами підприємства, а саме економічну сутність поняття «оборотні активи підприємства», процес формування оборотних активів та політику управління оборотними активами підприємства.

Оборотні активи підприємства є тими ресурсами, які повинні забезпечити ефективне функціонування підприємства і використання яких повинно бути здійснене з урахуванням факторів часу, ризику та ліквідності, що забезпечить підприємству конкурентоспроможність на ринку. Крім того, важливим є визнання того, що оборотні активи є тими ресурсами підприємства, які відображають інвестиційні рішення на підприємстві, оскільки відображають конкретні вкладення як власного, так і позикового капіталу підприємства.

Управління оборотними активами - невід'ємна частина фінансового менеджменту. Це пов'язано з великою кількістю елементів матеріального складу, що вимагають індивідуалізації управління, важливою роллю оборотні активи виступають в забезпеченні платоспроможності підприємства, рентабельності продукції та результатів фінансової діяльності підприємства. Поточна політика управління оборотними активами полягає в забезпеченні безперервності виробничого процесу, прискоренні ротації оборотного капіталу, забезпеченні ліквідності та платоспроможності, підвищення рентабельності оборотного капіталу, мінімізації ризиків і втрат при їх формуванні та використанні.

Також при управлінні грошовими активами є підтримка залишку

грошових коштів на оптимальному рівні, зменшення потреби в залишку грошових коштів, прискорення їх оборотності, підвищення рентабельності використання.

Основне завдання щодо управління дебіторською заборгованістю є мінімізації їх суми заборгованості та термінів погашення боргу.

Щодо управління формуванням оборотних активів, то вирішуються такі комплекси управлінських завдань, як обґрунтування їх придбання, використання, оновлення, визначення необхідності в їх збільшенні та можливих способів розширення формування необхідних фінансових ресурсів, підвищення ефективності їх використання.

Система показників оборотних активів, в тому числі запасів, дебіторської заборгованості й грошових активів допомагають визначити ефективність використання активів підприємства.

Пасічник

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ТОВ «АВТОСЕРВІС»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика діяльності ТОВ «Автосервіс»

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «Автосервіс» (м. Київ, Україна) було засновано в 1993 році в організаційно-правовій формі юридичної особи.

Діяльність товариства здійснюється відповідно до законодавства України, а також Уставом й Установчим договором. Товариство діє на принципах повного господарського розрахунку, має самостійний баланс, розрахункові й валютні рахунки в банку, може від свого імені укладати договори, здобувати майнові й особисті немайнові права, має обов'язки бути позивачем і відповідачем у суді.

Метою заснування ТОВ «Автосервіс» є об'єднання фінансових, інтелектуальних, фізичних ресурсів для проведення виробничої, комерційної та фінансової діяльності щодо розвитку економіки України, одержання прибутку для забезпечення добробуту працівників та засновників Товариства.

Згідно Статуту ТОВ «Автосервіс» може займатися:

- транспортні та транспортно-експортні послуги;
- усі види проектно-конструкторських та будівельно-монтажних робіт;
- проведенням торгово-посередницьких операцій з товарами і послугами, як по території України, так і за її межами;
- комерційна та інвестиційна діяльність;
- надання сервісно-побутових послуг українським та іноземним фірмам та окремим громадянам;

- зовнішньо економічна діяльність згідно з чинним законодавством України;

- виконання заходів щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці та охорони навколишнього середовища;

- інші види діяльності, що не заборонені та відповідають меті створення Товариства.

На сьогоднішній день, ТОВ «Автосервіс», надає своїм споживачам якісні транспортні послуги та роботи, надає послуги юридичним та фізичним особам щодо ремонту та технічного обслуговування автомобілів продає своїм клієнтом авто продукцію.

Основними принципами своєї діяльності ТОВ «Автосервіс» визначає:

- підвищення вимог до результативності та ефективності процесів у діяльності підприємства за статистикою результатів - це гарантія високої якості, розумної ціни та наявності конкурентної товарної продукції;

- пошук та створення споживацьких цінностей, що забезпечують попит та конкурентні переваги щодо транспортних послуг підприємства;

- гармонійне задоволення усіх зацікавлених сторін підприємства є гарантією успішного сталого розвитку організації;

- безпечність та якість послуг та товарної продукції – це найважливіший вихідний критерій її оцінки;

- розуміння якісних перетворень послуг та товарної продукції як постійного процесу – гарантує безперервне підвищення компетенції та професіоналізму персоналу підприємства та його партнерів;

- створення атмосфери, яка залучає персонал до процесу постійних покращень, розкриває мотивуючі інструменти в колективі;

- підтримання творчого мислення працівників забезпечує організацію необхідним запасом рішень та ідей для майбутніх покращень.

Важливими поняттями ТОВ «Автосервіс» є його бачення і місія

діяльності на ринку. Це взаємопов'язані поняття, що доповнюють один одного (рис. 2.1).

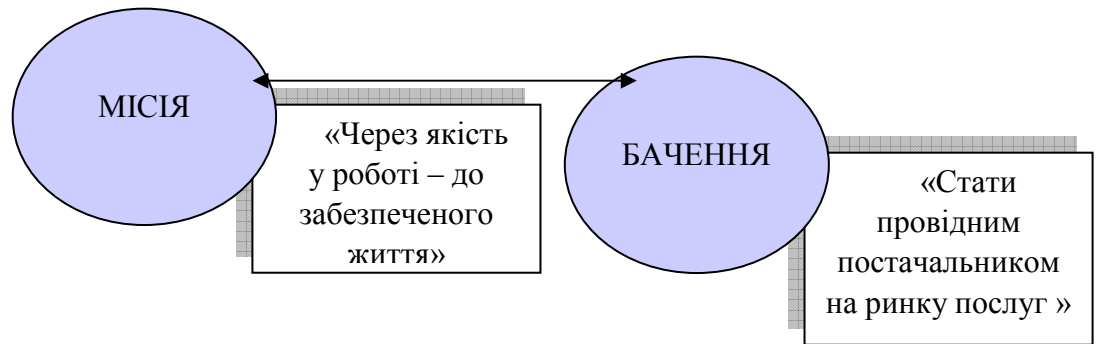

Рис. 2.1. Місія та бачення ТОВ «Автосервіс» на ринку автопослуг в Україні

Для досягнення провідних позицій на ринку ТОВ «Автосервіс» керівництво розробило стратегічний план який спрямований на досягнення:

- стабільного розвитку показників результативної діяльності підприємства;
- цінового лідерства на внутрішньому ринку;
- розвинути процесний підхід у діяльності всієї організації;
- поглиблення партнерські взаємозв'язки із зовнішнім середовищем.

Удосконалення рівня якості і підтримання ефективності господарських процесів в діяльності ТОВ «Автосервіс» досягається, в тому числі, завдяки багаторічному досвіду і високій кваліфікації її спеціалістів, які щорічно проходять стажування в науково-навчальних центрах, як України так і Європи.

Щодо структури управління ТОВ «Автосервіс» то вона є ієрархічною. Управління фінансово-господарською діяльністю ТОВ «Автосервіс» здійснює директор. В складі досліджуваного підприємства відокремлюють структурні підрозділи, наведені на рис 2.2.

Рис. 2.2. Структурні підрозділи ТОВ «Автосервіс»

Обрана керівництвом ТОВ «Автосервіс» структура управління має ряд переваг (стабільність і не складність, цілі і завдання прості та ясні, завдання піддаються розподілу, а їх виконання контролюється керівниками підрозділів), що позитивно впливає на результати діяльності підприємства.

Динаміка основних показників фінансово-господарської діяльності по ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки відображена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка основних показників фінансово-господарської діяльності по ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. від			
	2017	2018	2019	2017р.		2018р.	
				Абсол.	Відн. %	Абсол.	Відн. %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	13831	10546	15150	1319	9,5	4604	43,7

Продовження таблиці 2.1

	2	3	4	5	6	7	8
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	4907	4217	6688	1781	36,3	2471	58,6
3. Валовий прибуток (валовий збиток), тис.грн	8923	6329	8462	-461	-5,2	2133	33,7
4. Прибуток від операційної діяльності, грн. грн.	5922	3471	5587	-335	-5,7	2116	61
5. Чистий фінансовий прибуток, тис.грн	3400	1964	3104	-296	-8,7	1140	58
6. Витрати на оплату праці, тис.грн	523,1	613,8	657,7	134,6	25,7	43,9	7,2
7. Середня вартість основних засобів, тис.грн	5734	6444	7034	1300	22,7	590	9,2
8. Середня вартість оборотних активів, тис.грн	14673	18365	21572	6899	47	3207	17,5
9. Середня вартість власного капіталу, тис.грн	14234	16252	19381	5147	36,2	3129	19,3
10. Середньоспискова чисельність працівників, чол.	13	16	18	5	23,1	2	12,5
11. Рентабельність витрат (%)	1,82	1,5	1,27	-	-0,55	-	0,23
12. Середня продуктивність 1 працівників, тис.грн	1063,9	659,1	841,7	222,2	20,9	182,6	27,7
13. Коефіцієнт навантаження основних засобів, %	2,41	1,64	2,15	-0,26	-10,8	0,51	31,1
14. Фондомісткість основних засобів (ФімоЗ), %	0,41	0,61	0,46	0,05	12,2	-0,15	-24,6
15. Рентабельність основних засобів (%)	0,59	0,30	0,44		-0,15		0,14
16. Рентабельність операційної діяльності (%)	0,43	0,33	0,37		-0,06		0,04
17. Середня заробітна плата 1 працівника, тис.грн	40,24	38,36	36,54	-3,7	-9,2	-1,82	-14,7
18. Рентабельність оборотних активів (%)	0,23	0,11	0,14		-0,09		0,03
18. Рентабельність власного капіталу (%)	0,24	0,12	0,16		-0,08		0,04
19. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,94	0,57	0,70	-0,24	25,5	0,13	22,8
20. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,97	0,65	0,78	-0,19	-19,6	0,13	20

Дані табл. 2.1 по ТОВ «Автосервіс» свідчать про те, що чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2019 році в співставленні з 2017 роком збільшився на 1319 тис.грн. (9,5%) та проти 2018 року відповідно на 4604 тис.грн. (43,7%), внаслідок чого собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) зросла у 2019 році на 36,3% (2017 рік) та 58,6% проти 2018 року.

Слід відмітити, що валовий прибуток за цей період скоротився в 2019 році в порівнянні з 2-17 роком на 5,2%, а проти 2018 року зріс на 33,7%, прибуток від операційної діяльності скоротився у 2019 році проти 2017 року на 5,7%, а зріс у порівнянні з 2018 роком на 61%, який сприяв зростанню рентабельності операційної діяльності у 2019 році в співставленні з 2018 роком на 4%.

Результати показників рентабельності показують, що у 2019 році в співставленні з 2019 роком про те, що відбулося скорочення доходів над витратами за всіма видами рентабельності фінансово-господарської діяльності.

Слід відмітити, що у 2019 році в порівнянні з 2018 роком відбулося зростання показників рентабельності за рахунок темпів росту доходів над витратами.

Коефіцієнти рентабельності активів і капіталу зросли у 2019 році проти 2018 року і це свідчить про те, що активізація фінансово-господарської діяльності ТОВ «Автосервіс» не тільки під впливом екстенсивних факторів до яких належить нарощування економічного потенціалу підприємства, а й шляхом раціонального використання їх активів і капіталу. Важливу роль у 2019 році відігравали інтенсивні чинники, які забезпечили підвищення ефективності ресурсів ТОВ «Автосервіс».

Чистий прибуток ТОВ «Автосервіс» у 2019 році в порівнянні з 2017 роком скоротився на 296 тис.грн. (8,7%), а проти 2018 року збільшився

відповідно на 1140 тис.грн., або 58%, що позитивно вплинуло на рентабельність оборотних активів та власного капіталу у 2019 році (рис.2.1).

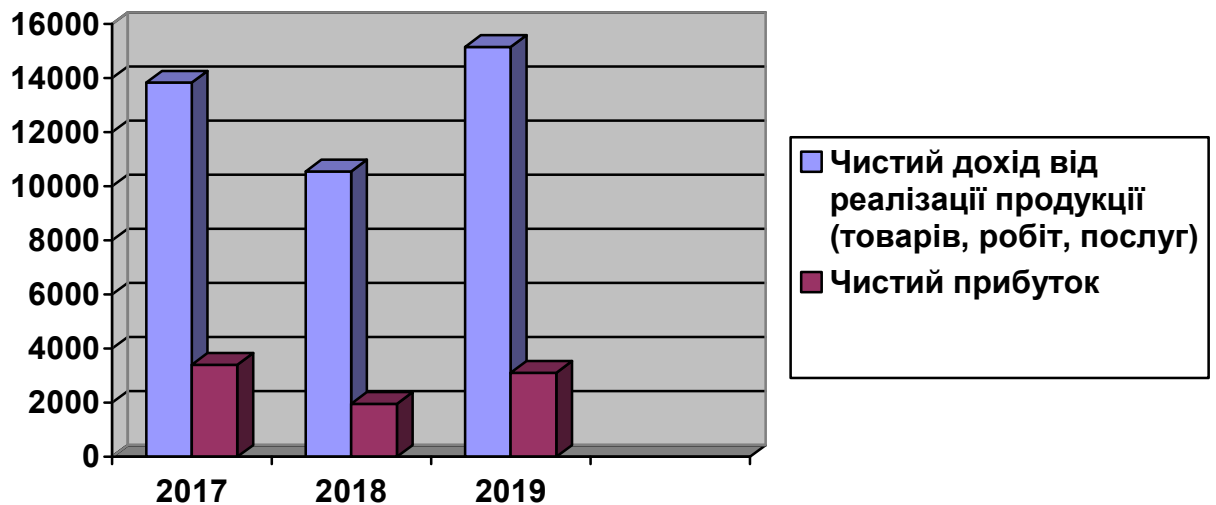

Рис. 2.1. Динаміка показників чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки

Зростання чистого прибутку в 2019 році проти 2018 року, як абсолютного результату роботи ТОВ «Автосервіс» характеризує підвищення його ефективної діяльності у 2019 році.

Слід відмітити, що середня спискова чисельність працівників зросла з 13 чоловік (2017 року) до 18 чоловік (2019 році), а їх продуктивність праці в 2019 році проти 2018 року зросла на 282,6 тис.грн., або на 27,7%, однак фактична заробітна плата 1 працівника скоротилася внаслідок того, що декілька працівників за їх бажанням було переведено на неповний робочий день та нові співпрацівники були прийняті, як допоміжний персонал на 0,5 ставки.

Характеристика оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2019 рік відображена на рис. 2.2.

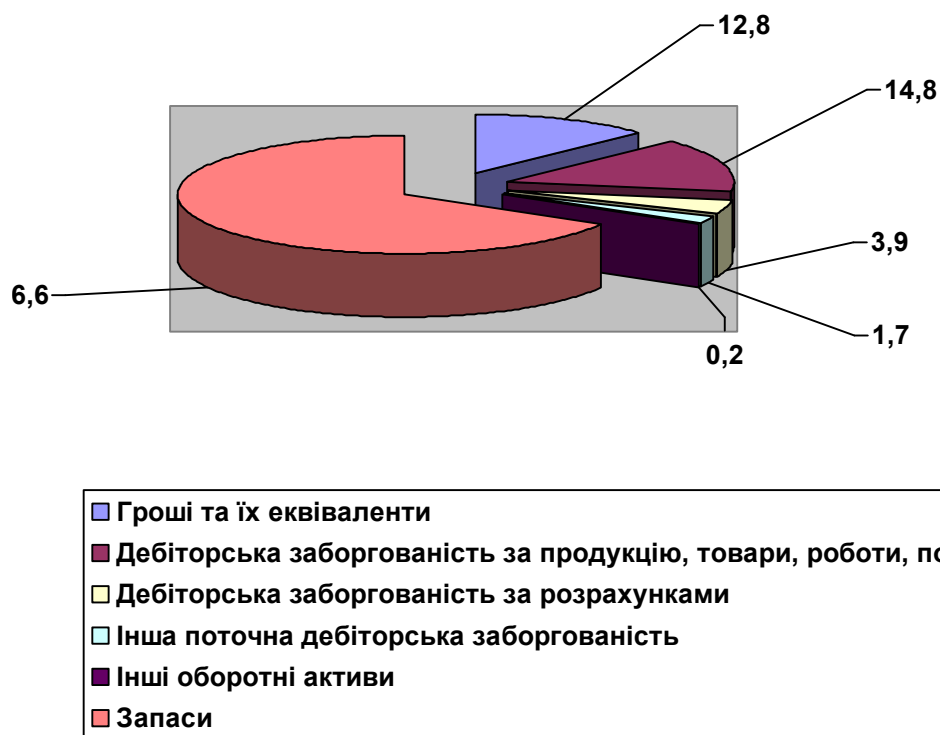

Рис. 2.2. Структура оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2019 рік

Як видно з рис. 2.2 найбільшу питому вагу у складі оборотних активів становлять запаси та дебіторська заборгованість, це пояснюється двома факторами:

- щодо запасів. У роботі підприємства важливим аспектом та пріоритетом є якість та попит покупця на продукцію (товари, роботи, послуги), тому керівництво ТОВ «Автосервіс» працює з постійними постачальниками у яких закупається не тільки за потребами, але й заделегить значна кількість високоякісної товарної продукції (яка зберігається на складах підприємства), щоб своєчасно задовольнити попит споживачів;
- висока частка дебіторської заборгованості обумовлена значною кількістю реалізації автотоварів, та надання послуг, а також тим, що ТОВ «Автосервіс» своїм постійним клієнтам реалізує авто товари та надає послуги в кредит.

Аналізуючи вищевказані показники, можна зазначити, що середня вартість оборотних активів зростає в 2019 році в порівнянні з 2017 роком на 47% та проти 2018 року на 17,5%, внаслідок коефіцієнт оборотності їх

збільшився у 2019 році проти 2018 року на 0,13 обороту, такий же стан із власним капіталом, який зріс за цей період на 19,3%, а його оборотність зросла на 0,13 обороту.

Отже, оборотність оборотних коштів є досить високою, як в цілому так і за окремими елементами оборотних коштів, що позитивно вплинуло на збільшення чистого прибутку по ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки.

Результати аналізу показників за 2017-2019 роки по ТОВ «Автосервіс» свідчать про покращення щодо раціонального використання активів та власного капіталу підприємства. Це підтверджується показниками навантаження і оборотності у звітному періоді, які зросли за рахунок чинників, що їх обумовлюють, а саме чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та середніх залишків активів власного капіталу, які мають тенденцію до змін, про це свідчить зростання інтенсивності фінансово-господарської діяльності ТОВ «Автосервіс».

Розглянемо стан показників платоспроможності по ТОВ «Автосервіс» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка показників платоспроможності ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки

Показники	Критичне значення	Роки			Відхилення 2019 р. від			
		2017	2018	2019	2017		2018	
					Абсол	Відн, %	Абсол	Відн, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2	0,34	0,51	0,45	0,11	32,4	-0,06	-11,8
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7	0,76	0,87	1,17	0,41	53,9	0,3	34,5
Коефіцієнт поточної ліквідності	2	2,79	3,19	3,53	0,74	26,5	0,34	10,7

Показники платоспроможності характеризують здатність підприємства розраховатися за поточними зобов'язаннями. Дані табл. 2.3 ТОВ «Автосервіс» свідчать про те, коефіцієнт абсолютної ліквідності

характеризує долю поточних зобов'язань, яка може бути відшкодована підприємством на момент складання балансу. За цей період 2017-2019 роки показники абсолютної ліквідності вищі за критичне значення (0,2). Це означає, що поточні зобов'язання підприємству на момент складання балансу може покрити грошовими коштами та поточними фінансовими інвестиціями.

Коефіцієнт швидкої ліквідності визначає частку поточних боргів, які буде сплачено підприємству протягом деякого часу, тривалість якого обумовлено термінами погашення короткострокової дебіторської заборгованості. За цей період (2017-2019 роки) у ТОВ «Автосервіс» коефіцієнт швидкої ліквідності вищий за критичне значення (0,7), спостерігається зростання 2019 року проти 2017 року на 53,9%, а в порівнянні з 2018 роком на 34,5%.

Коефіцієнт поточної ліквідності, являє собою співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань підприємства. Це означає, що за умов дотримання критерію (2) по ТОВ «Автосервіс» оборотні активи перевищують поточні борги, а саме у 2017 році – 2,79 рази, а у 2018 році – 3,19 рази, а у 2019 році – 3,53 рази. І якщо підприємству доведеться терміново розраховуватися за поточними зобов'язаннями, то у ТОВ «Автосервіс» має лишитися, ще достатньо оборотних активів для продовження своєї фінансово-господарської діяльності.

Таким чином, розглянувши основні показники фінансового стану ТОВ «Автосервіс» можна зробити висновки: у цілому фінансовий стан підприємства ТОВ «Автосервіс» є досить стійким, підприємство здатне вчасно погашати свої поточні зобов'язання і є платоспроможним на перспективу, тобто має можливість розплачуватися і по довгостроковим зобов'язанням. Капітал підприємства здебільшого вкладений у фінансування досить ліквідних активів; аналіз основних показників економічної діяльності і фінансового стану дає можливість стверджувати, що підприємство розширює свою діяльність, збільшуються абсолютні показники такі, як

чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і чистий прибуток, поліпшуються показники ефективності використання ресурсів, підприємство ТОВ «Автосервіс» розширює свою частку ринку, діяльність є рентабельною, фінансовий стан ТОВ «Автосервіс» є досить стійким, а підприємство платоспроможне; однак керівництву ТОВ «Автосервіс» необхідно звернути увагу на ефективне використання робочого часу працівників та стимулювання їх роботи. Крім того ТОВ «Автосервіс» необхідно продовжувати розбудову і в подальшому взятий курс на клієнтоорієнтованість підприємства так, як на сьогодні у конкурентній боротьбі за споживача стає важливим не тільки дати споживачеві якісний продукт, але і забезпечити сервісне обслуговування.

2.2. Загальний аналіз оборотних активів підприємства ТОВ «Автосервіс»

Для виробництва продукції та надання транспортних послуг підприємству необхідні оборотні виробничі засоби які включають: запаси, залишки незавершеного виробництва, витрати майбутніх періодів. В процесі виробництва використанні оборотні засоби, які вступають в сферу обігу уже в товарній формі, яка по мірі реалізації товарної продукції та надання послуг, що переходить в грошову форму.

Об'єднання оборотних фондів і фондів обороту в одному понятті як оборотні засоби підприємства повинні забезпечити безперервність всього відтворювального процесу.

Розміщення засобів підприємства має велике значення у фінансовій діяльності підприємства: підвищення її ефективності. Слід відмітити, що від того які асигнування вкладені в основні і оборотні засоби, скільки їх знаходиться у виробництві та обігу, в грошовій та матеріальній формі залежать результати діяльності та фінансовий стан підприємства.

Негативним явищем можуть бути надлишкові запаси в процесі яких заморожується капітал, уповільнюється його обіговість та погіршується фінансовий стан підприємства.

За результатами діяльності підприємства видно, що воно може отримати позитивні фінансові результати, але якщо підприємство використовує свої фінансові ресурси вкладаючи їх понад нормативні запаси і має велику заборгованість то підприємство отримає великі фінансові складнощі.

Тому аналіз майна ТОВ «Автосервіс» здійснимо з аналізу динаміки складу і структури загального капіталу (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка складу та структури активів ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки

Показники	Роки						Відхилення 2019 р. від			
	2017		2018		2019		2017		2018	
	Сума, тис.грн	Пит. вага, (%)	Сума, тис.грн	Пит. вага, (%)	Сума, тис.грн	Пит. вага, (%)	Сума, тис.грн	Відн. (%)	Сума, тис.грн	Відн. (%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Необоротні активи	5945	28,8	6839	27,1	7636	26,1	1691	28,4	797	11,7
Оборотні активи	14673	71,1	18365	72,7	21572	73,8	6899	47	3207	17,5
Утримувані для продажу та групи вибуття	11	0,1	47	0,2	35	0,1	24	218,2	-12	-25,5
Всього	20629	100	25251	100	29243	100	8614	41,8	3992	15,8

Дані табл. 2.1 свідчать, що загальна сума капіталу зросла з 5945 тис.грн. (2017 року) до 7636 тис.грн. (2019 року). Це відбулося за рахунок збільшення необоротних активів відповідно на 1691 тис.грн. (28,4%) та оборотних активів на 6899 тис.грн. (47%). Темпи зростання оборотних активів значно перевищили темпи зростання необоротного капіталу і тому відбулися суттєві зміни в структурі загального капіталу. Так, у 2017 році частка необоротного капіталу склала 28,8% та оборотних активів - 71,1% від

загального капіталу. У 2019 році це співвідношення склало 26,1 % та 73,8% відповідно. Як бачимо, частка оборотного капіталу зросла на 47,7%.

Проаналізуємо склад оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка складу оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки

тис.грн.

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. від			
	2017	2018	2019	2017р.		2018р.	
				Абсол.	Відн.%	Абсол.	Відн.%
1	2	3	4	5	6	7	8
Гроші та їх еквіваленти	1149	2353	2756	1607	139,9	403	17,1
Поточні фінансові інвестиції	636	560	9	-627	- 98,6	-551	-98,4
Кошти в розрахунках, в тому числі:							
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	915	1121	3195	2280	249,2	2174	64,9
- розрахунки за виданими авансами	871	581	563	-308	36,4	18	36,7
- розрахунки з бюджетом	282	49	271	-11	-3,9	222	453
Інша поточна дебіторська заборгованість	155	323	359	204	131,6	36	11,1
Запаси	10500	13308	14366	3866	38,6	1058	8
Витрати майбутніх періодів	40			-40	100		
Інші оборотні активи	125	70	53	-72	-57,6	-17	-2,4
Всього оборотних активів	14673	18365	21572	6899	47	3207	17,5

З даних табл. 2.4 видно, що сума оборотних активів зросла у 2019 році в порівнянні з 2017 роком на 6899 тис.грн., або 47%. Це відбулося за рахунок зростання відповідно дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 2280 тис.грн. (249,2%), запаси на 3866 тис.грн. (38,6%), інша поточна дебіторська заборгованість на 204 тис.грн. (38,6%).

Проаналізуємо структуру оборотних активів (табл. 2.5)

Таблиця 2.5

Динаміка структури оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. від	
	2017	2018	2019	2017	2018
1	2	3	4	5	6
Високоліквідні активи	12,3	15,8	12,84	0,54	-2,96
Гроші та їх еквіваленти	8,0	12,8	12,8	4,8	-
Поточні фінансові інвестиції	4,3	3	0,04	-3,96	-2,96
Середньоліквідні активи	15	11,4	20,4	5,4	9
Кошти в розрахунках, в тому числі:					
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	6,2	6,1	14,8	8,6	8,7
- розрахунки за виданими авансами	5,9	3,2	2,6	-3,3	-0,6
- розрахунки з бюджетом	1,9	0,3	1,3	-0,6	1
Інша поточна дебіторська заборгованість	1	1,8	1,7	0,7	-0,1
Низьколіквідні активи	72,7	72,8	66,8	-5,9	-6
Запаси	71,6	72,5	66,6	-5	-5,9
Витрати майбутніх періодів	0,2	-	-	-0,2	-
Інші оборотні активи	0,9	0,3	0,2	-0,7	-0,1
Всього оборотних активів	100	100	100	-	-

Найбільшу питому вагу в структурі оборотних активів займають у 2019 році запаси (66,6%), кошти в розрахунках – 20,4%, гроші та їх еквіваленти – 12,8%.

Отже підприємство останнім часом розширює обсяги своєї діяльності. Підвищення частки оборотних активів при їх ефективному використанні призводить прискорення оборотності сукупних активів підприємства.

Слід відмітити, що найбільшу питому вагу в структурі оборотних активів ТОВ «Автосервіс» займають низько ліквідні активи у 2019 році (66,8%) та в порівнянні з 2017 роком вони скоротилися на 5,9%; середньо ліквідні активи складають у 2019 році - 20,4%, а найменшу частку складають високоліквідні активи – 12,84%, причому у 2019 році в порівнянні з 2018 роком частка їх скоротилася на 2,96% .

Отже структуру оборотних активів з фінансової точки оцінити позитивно немає змоги (рис. 2.3).

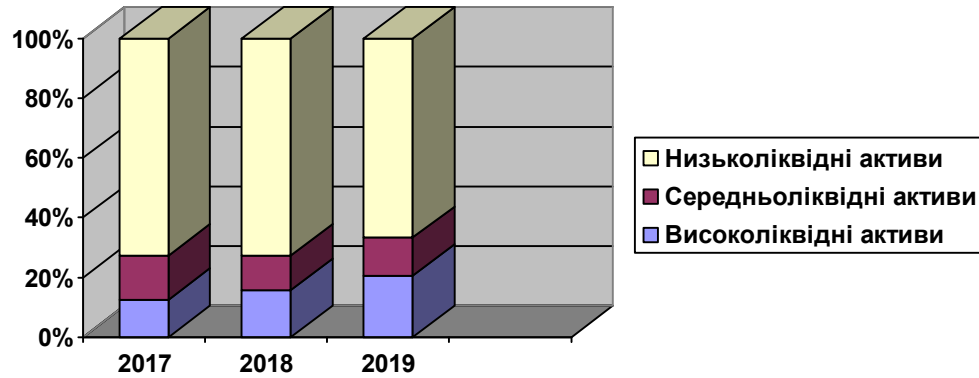

Рис. 2.3. Структура оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки за рівнем ліквідності

Дані рис. 2.3 свідчать про те, що керівництву потрібно звернути увагу на негативні явища щодо значного підвищення запасів (2017-2019 роки) і перевірити розрахунки щодо їх потреби, а також на збільшення за цей період дебіторської заборгованості та значного зменшення сум грошових коштів та їх еквівалентів.

Для визначення ефективності використання оборотних активів ТОВ «Автосервіс» необхідно розрахувати показники оборотності.

Таблиця 2.6

Динаміка показників оборотності оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. від	
	2017	2018	2019	2017	2018
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	13831	10546	15150	1319	4604
Середні залишки оборотних коштів	13700	16519	19969	6269	3450
Оборотність оборотних активів	1,01	0,64	0,76	-0,25	0,12
Тривалість обороту оборотних активів	356,4	562,5	473,7	117,3	-88,8

Таким чином, за період 2017-2019 роки спостерігається зменшення кількості оборотів, що здійснюються оборотними активами, а також зростання тривалості їх обороту.

Слід зазначити, що недостатність джерел формування поточних активів призводить недофінансування господарської діяльності а до фінансових ускладнень.

Формування оборотних активів тільки за рахунок власних джерел неможливо, так як це знижує можливість підприємства щодо фінансування власних витрат і збільшує ризик виникнення фінансової нестабільності ТОВ «Автосервіс». Через це підприємство звертається до залучення коштів у вигляді короткострокових кредитів, позик та кредиторської заборгованості.

Джерела фінансування оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за балансом відображено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка джерел фінансування оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки

тис.грн.

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. від			
	2017	2018	2019	2017р.		2018р.	
				Абсол.	Відн, %	Абсол.	Відн, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний оборотний капітал:	8819	9477	11746	2927	33,2	2269	23,9
В тому числі позиковий капітал в тому числі:	5865	8935	9861	3996	68,1	926	10,4
- довгострокові зобов'язання	601	3176	3742	3141	522,6	566	17,8
- короткострокові кредити банків	40	874	804	764	1910	-70	-8
- поточні зобов'язання за розрахунками	5224	4885	5315	91	1,7	430	8,8
Всього оборотних активів	14684	18412	21607	6923	47,1	3195	17,4

Дані табл. 2.7 показують, що ТОВ «Автосервіс» має дефіцит власного оборотного капіталу розмір якого зростає від 8819 тис.грн. (2017) до 11746 тис.грн. (2019 року). Слід відмітити, що підприємство недостатньо користувалося послугами банку, так як у 2019 році скоротилися короткострокові кредити банків в порівнянні з 2018 роком на 70 тис.грн. (8%). Через це для формування мобільних активів підприємство використовувало поточну кредиторську заборгованість, яка зросла з 4885

тис.грн. (2018 року) до 5315 тис.грн. (2019 року).

Таким чином, характер джерел формування використання власного та позикового капіталу впливають на ефективність використання оборотних активів та всього капіталу підприємства ТОВ «Автосервіс». Рациональне формування джерел оборотних активів має вплив на реалізацію, фінансові результати, фінансовий стан та сприяє досягненню мети ефективного використання оборотного капіталу.

2.3. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства ТОВ «Автосервіс»

Для будь якого підприємства важливо визначити оптимальну потребу в оборотних активах, яка дасть змогу з мінімальними витратами отримати прибуток. Якщо величина оборотних активів занижена то вона спричиняє перебої у виробничому процесі, скорочує обсяг виробництва, надання послуг та прибутку, а завищення їх розміру знижує можливості підприємства здійснювати інвестиції у розширенні виробництва. Слід відмітити, що замороження коштів у будь якому вигляді дуже дорого обходяться підприємству, тому, що вивільнені кошти з обороту можна використовувати ефективно, раціонально для отримання додаткового доходу.

Таким чином, наявність оборотних активів у мінімально необхідних розмірах є необхідною умовою для успішного виконання підприємством своїх функцій, що забезпечують безперервність процесу виробництва, чи надання послуг і своєчасність здійснення розрахунків.

Ефективність використання оборотних активів закладається в тому, що здійснюється вибір конкретної фінансової стратегії, яка полягає у пошуку оптимальної величини та структури оборотних активів забезпечуючи ліквідність підприємства.

Стратегічне управління оборотними активами можна так сформувати, щоб ступінь ризику був меншим, тобто поточні активи були більшими

поточних зобов'язань.

Ефективне використання оборотних активів сприяє забезпеченню нормалізації роботи підприємства, підвищенню рентабельності фінансово-господарської діяльності, які залежать від чинників: уповільнення оборотності оборотних активів, що діють незалежно від бажання підприємства (кризовий стан економіки).

Оцінку використання оборотних активів визначають через показники їх оборотності, тривалості обороту у днях обороту та швидкість обороту.

Здійснено розрахунок оборотності оборотних активів за ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Динаміка показників ефективності використання оборотних активів ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки

тис.грн.

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. від			
	2017	2018	2019	2017р.		2018р.	
				Абсол.	Відн., %	Абсол.	Відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Середні залишки оборотних активів, в тому числі:	13700	16519	19969	6269	45,8	3450	29
1.1. Гроші та їх еквіваленти	1149	2345	2555	1406	122,4	210	89,6
1.2. Кошти в розрахунках, в тому числі:	2051	1171	2780	724	35,5	1609	137,4
1.3. Запаси	10500	13003	14634	4134	39,4	1631	12,5
2. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	13831	10546	15150	1319	9,5	4604	43,7
2.1. Одноденна реалізація продукції (товарів, робіт та послуг)	38,42	29,29	42,08	3,68	9,6	12,79	43,7
3. Оборотність оборотних активів:							
- дні	3,57	5,64	4,75	1,18	33,1	-0,85	-15,1
- оборотів	1,01	0,64	0,76	-0,25	-24,8	0,12	18,6
3.1. Грошових коштів та їх еквівалентів:							
- дні	29,91	80,05	60,71	30,8	103	-19,34	-24,2
- оборотів	12,04	4,5	5,93	-6,11	-50,7	1,43	31,8

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6	7	8
3.2. Кошти в розрахунках:							
- дні	53,38	39,97	66,06	12,68	44,5	26,04	65,3
- оборотів	6,74	9,01	5,45	-1,29	-19,1	-3,56	-39,5
3.3. Запаси:							
- дні	273,3	443,87	347,74	74,44	27,2	-96,13	-21,7
- оборотів	1,32	0,81	1,04	-0,28	-21,2	0,23	28,4
Вивільнення, (залучення) оборотних активів:							
- прискорення (-)			-35,77				
- залучення (+)		34,56					

Дані табл. 2.8 свідчить, що тривалість обороту оборотних активів за 2019 рік склало 4,75 днів і в порівнянні з 2017 роком уповільнилася на 1,18 днів та проти 2018 року прискорилося оборотність на 0,85 днів. Уповільнення оборотності оборотних активів спостерігаємо і в розрізі окремих видів активів. Так, оборотність коштів у розрахунках уповільнилась на 12,68 днів та 26,04 днів відносно 2017 року та 2018 року. Слід відмітити, що у 2019 році прискорилося оборотність грошових коштів на 19,34 дні та запасів на 96,13 днів відносно 2018 року.

Уповільнення оборотності оборотних коштів свідчать про погіршення ефективності їх використання, так як кошти, що вкладені в мобільні активи знову приймуть грошову форму на 12,68 дня та 26,04 днів пізніше в порівнянні з 2017 роком та 2018 роком.

Оборотні активи за 2019 рік здійснюють в середньому 0,76 оборотів проти 1,01 обороту у 2017 році та 0,64 обороту у 2018 році. Найбільше швидку оборотність мають грошові кошти та їх еквіваленти – 5,93 рази за 2019 рік, 4,5 обороту проти 2018 року, 12,04 обороту проти 2017 року; кошти в розрахунках у 2019 році їх прискорилося оборотність в порівнянні з 2017 роком на 1,29 обороту та відповідно 2018 року (3,56 обороту).

Вплив факторів на зміну оборотності оборотних активів відображено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Дані для розрахунку впливу факторів на оборотність оборотних активів ТОВ «Автосервіс» 2019 року порівняно з 2017 роком

тис.грн.

Показники	Роки		Умовне позначення
	2017	2019	
1	2	3	4
Середні залишки оборотних активів	13700	19969	З
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	13831	15150	ЧД
Одноденна реалізація продукції (товарів, робіт, послуг)	54,03	55	Р
Число робочих днів, днів	256	273	Д
Оборотність оборотних активів	0,99	1,318	ОА

Розрахунки впливу на оборотність оборотних активів здійснимо за формулою (2.1):

$$OA = \frac{З}{Р \times Д} \quad (2.1)$$

Використовуючи метод ланцюгових підстановок порівнюючи 2019 рік з 2017 роком:

$$OA_0 = \frac{З_0}{P_0 \times D_0} = \frac{13700}{54,03 \times 256} = 0,99$$

$$OA_1 = \frac{З_1}{P_1 \times D_1} = \frac{19969}{55 \times 273} = 1,444$$

$$\Delta OA = OA_1 - OA_0 = 0,33$$

Визначаємо вплив факторів:

- зміни середніх залишків оборотних активів:

$$OA_3^I = \frac{З_1}{P_0 \times D_0} = \frac{19969}{54,03 \times 256} = 1,444$$

$$\Delta OA_3 = OA_3^I - OA_0 = 1,444 - 0,99 = 0,454$$

- зміни одноденної реалізації продукції, (товарів, робіт, послуг):

$$OA_P^{II} = \frac{З_1}{P_1 \times D_0} = \frac{19969}{55 \times 256} = 1,418$$

$$\Delta OA_p = OA_p'' - OA_3' = -0,026$$

- зміни числа робочих днів:

$$OA_D''' = \frac{Z_1}{P_1 \times D_1} = 1,318$$

$$\Delta OA_D = OA_D''' - OA_p'' = 1,318 - 1,418 = -0,1$$

Загальний вплив факторів на оборотність оборотних активів

$$\Delta OA = \Delta OA_3 + \Delta OA_p + \Delta OA_D = 0,33$$

Отже, за результатами розрахунків впливу факторів видно, що з зростанням середніх залишків оборотних активів уповільнилася оборотність на 0,454 оборотів та прискорилося оборотність за рахунок кількості робочих днів відповідно на 0,1 обороту та одноденної реалізації на 0,026 обороту. Таким чином, за рахунок впливу факторів уповільнилася оборотність оборотних активів на 0,33 обороту.

Розрахунок впливу факторів на оборотність оборотних активів 2019 рік в порівнянні з 2018 роком.

Вплив факторів на зміну оборотності оборотних активів відображено в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Дані для розрахунку впливу факторів на оборотність оборотних активів ТОВ «Автосервіс» 2019 року порівняно з 2018 роком

тис.грн.

Показники	Роки		Умовне позначення
	2018	2019	
1	2	3	4
Середні залишки оборотних активів	16519	19969	З
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10546	15150	ЧД
Одноденна реалізація продукції (товарів, робіт, послуг)	39,204	55	Р
Число робочих днів, днів	269	273	Д
Оборотність оборотних активів	1,56	1,318	ОА

Визначаємо вплив факторів використовуючи метод ланцюгових

підстановок порівнюючи 2019 рік з 2018 роком:

$$OA_0 = \frac{Z_0}{P_0 \cdot xD_0} = 1,56$$

$$OA_1 = \frac{Z_1}{P_1 \cdot xD_1} = 1,32$$

$$\Delta OA = OA_1 - OA_0 = -0,24$$

Визначаємо вплив факторів:

- зміни середніх залишків оборотних активів:

$$OA_3^I = \frac{Z_1}{P_0 \cdot xD_0} = 1,894$$

$$\Delta OA_3 = OA_3^I - OA_0 = 0,334$$

- зміни одноденної реалізації продукції, (товарів, робіт, послуг):

$$OA_p^{II} = \frac{Z_1}{P_1 \cdot xD_0} = 1,35$$

$$\Delta OA_p = OA_p^{II} - OA_3^I = -0,544$$

- зміни числа робочих днів:

$$OA_d^{III} = \frac{Z_1}{P_1 \cdot xD_1} = 1,318$$

$$\Delta OA_d = OA_d^{III} - OA_p^{II} = 1,318 - 1,418 = -0,032$$

Загальний вплив факторів на оборотність оборотних активів

$$\Delta OA = \Delta OA_3 + \Delta OA_p + \Delta OA_d = -0,24$$

Таки чином, оборотність оборотних активів прискорилося у 2019 році порівняно з 2018 роком. На оборотність вплинули; зміна середніх залишків оборотних активів на 0,334 уповільнення обороту, прискорилося обертання оборотних активів за рахунок одноденної реалізації на 0,544 і числа робочих днів на 0,32 обороту.

Для оцінки ефективності оборотних активів необхідно розрахувати показники: віддачу оборотних активів, їх рентабельність та інтегральний показник ефективності використання оборотних активів (табл. 2.11).

Таблица 2.11

Динаміка показників ефективності оборотних активів ТОВ
«Автосервіс» за 2017-2019 роки

тис.грн.

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. від			
	2017	2018	2019	2017р.		2018р.	
				Абсол.	Відн., %	Абсол.	Відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий фінансовий результат: Прибуток	3400	1964	3104	-296	-8,7	1140	58
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	13831	10546	15150	1319	9,5	4604	3,7
Середні залиши оборотних активів	14673	18365	21572	6899	47	3207	17,5
Віддача оборотних активів	0,94	0,57	0,70	-0,24	-25,5	0,13	22,8
Рентабельність оборотних активів (%)	23,17	10,69	14,39	8,78	37,9	3,7	34,6
Інтегральний показник ефективності використання оборотних активів	0,47	0,25	0,32	-0,15	-33,3	0,07	28

Як видно з розрахунків табл. 2.11 ТОВ «Автосервіс» у 2019 році оборотні активи використовувало не ефективно, але в результаті зменшення віддачі оборотних активів порівняно з 2017 роком на 25,5%, а в порівнянні з 2018 роком віддача їх зросла відповідно на 22,8%.

Прискорення оборотності сприяє скороченню потреби в оборотних активах, приросту обсягів продажів, чи надання послуг. На ТОВ «Автосервіс» зросла сума прибутку, яка отримана із 100 грн. оборотних активів на 8,78 грн., або 37,9% відносно 2017 року та в порівнянні з 2018 роком відповідно зросла на 3,7 грн., або на 34,6%.

За підрахунками в табл. 2.11 найвищі показники віддачі оборотних активів ТОВ «Автосервіс» мало у 2017 році – 0,94 тис.грн., найнижчі показники у 2018 році – 0,57 тис.грн., а в 2019 році складає – 0,70 тис.грн.

Слід зазначити, що наявність у підприємства оборотних активів, їх склад та структура, швидкість їх обороту впливають на фінансовий стан підприємства, тобто платоспроможності, ліквідності та конкурентоспроможності.

Так якщо підприємства можуть мати при достатньо високих показниках віддачі оборотних активів низькі показники рентабельності, або навпаки, то виникає потреба комплексної оцінки ефективності використання оборотних активів.

Для цього розраховують інтегральний показник ефективності, який показує середній ефект у вигляді виручки, прибутку, що припадає на кожен грн. витрат вкладені в поточні активи.

Здійснимо розрахунки впливу факторів на ефективність використання оборотних активів використовуючи інтегральний показник (табл. 2.12).

Таблиця 2.1.2

Дані для розрахунку впливу чинників на інтегральний показник ефективності використання оборотних активів по ТОВ «Автосервіс» за 2017 рік та 2019 роки.

Показники	Роки		Умовне позначення
	2017	2019	
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	13831	15150	Д
Середні залишки оборотних активів	14673	21572	З
Чистий фінансовий результат: прибуток	3400	3104	П
Інтегральний показник ефективності використання оборотних активів	0,475	0,32	І

Здійснимо розрахунки впливу чинників на інтегральний показник порівнюючи дані 2019 року з 2017 роком, використовуючи дані табл. 2.12 по моделі:

$$I_0 = \sqrt{\frac{\frac{D_0}{Z_0} \times \frac{P_0 \times 100}{Z_0}}{100}} = 0,475$$

$$I_1 = \sqrt{\frac{\frac{D_1}{Z_1} \times \frac{P_1 \times 100}{Z_1}}{100}} = 0,32$$

$$\Delta I = I_1 - I_0 = -0,155$$

Використовуючи модель розрахунку та метод ланцюгових підстановок розрахуємо вплив факторів на інтегральний показник:

зміни:

- чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг):

$$I_{\Delta}^I = \sqrt{\frac{D_1 \times \frac{\Pi_0 \times 100}{3_0}}{100}} = \sqrt{\frac{15150 \times \frac{3400 \times 100}{14630}}{100}} = 0,107$$

$$\Delta I_{\Delta} = I_{\Delta}^I - I_0 = 0,107 - 0,475 = -0,368$$

- середнього залишку оборотних активів:

$$I_3^II = \sqrt{\frac{D_1 \times \frac{\Pi_0 \times 100}{3_0}}{100}} = \sqrt{\frac{15150 \times \frac{3400 \times 100}{21572}}{100}} = 0,404$$

$$\Delta I_3 = I_3^II - I_{\Delta}^I = 0,404 - 0,107 = 0,297$$

- чистого прибутку:

$$I_{\Pi}^{III} = \sqrt{\frac{D_1 \times \frac{\Pi_1 \times 100}{3_1}}{100}} = 0,32$$

$$\Delta I_{\Pi} = I_{\Pi}^{III} - I_3^II = 0,32 - 0,404 = -0,084$$

Загальний ефект інтегрального показника

$$\Delta I = \Delta I_{\Delta} + \Delta I_3 + \Delta I_{\Pi} = -3,368 + 0,297 + (-0,084) = -0,155$$

Вплив факторів на ефективність витрат вкладених у поточні активи (тобто витрати на кожну грн. вкладених в поточні активи) можна оформити табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Узагальнюючи результати впливу факторів на ефективність використання оборотних активів за 2019 рік в співставленні з 2017 роком ТОВ «Автосервіс»

Показники	Всього	В тому числі за рахунок	
		Збільшення	зменшення
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-0,368		0,368
Середні залишки оборотних активів	0,297	0,297	
Чистий фінансовий результат: прибуток	-0,084		0,084
Інтегральний показник ефективності використання оборотних активів	-0,155	0,297	0,452

Здійснимо розрахунки впливу факторів на ефективність використання оборотних активів використовуючи інтегральний показник (табл. 2.14).

Таблиця 2.1.4

Дані для розрахунку впливу чинників на інтегральний показник ефективності використання оборотних активів по ТОВ «Автосервіс» за 2018 рік та 2019 рік.

Показники	Роки		Умовне позначення
	2018	2019	
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10546	15150	Д
Середні залишки оборотних активів	18365	21572	З
Чистий фінансовий результат: прибуток	1964	3104	П
Інтегральний показник ефективності використання оборотних активів	0,25	0,32	I

Здійснимо розрахунки впливу чинників на інтегральний показник порівнюючи дані 2019 року з 2018 роком, використовуючи дані табл. 2.14 по моделі:

$$I_0 = \sqrt{\frac{\frac{D_0}{Z_0} \times \frac{P_0 \times 100}{Z_0}}{100}} = 0,25$$

$$I_1 = \sqrt{\frac{\frac{D_1}{Z_1} \times \frac{P_1 \times 100}{Z_1}}{100}} = 0,32$$

$$\Delta I = I_1 - I_0 = 0,32 - 0,25 = 0,07$$

Використовуючи модель розрахунку та метод ланцюгових підстановок розрахуємо вплив факторів на інтегральний показник:

зміни:

- чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг):

$$I'_D = \sqrt{\frac{\frac{D_1}{Z_0} \times \frac{P_0 \times 100}{Z_0}}{100}} = \sqrt{\frac{15150}{18365} \times \frac{1964 \times 100}{18365}} = 0,297$$

$$\Delta I_D = I'_D - I_0 = 0,297 - 0,25 = 0,047$$

- середнього залишку оборотних активів:

$$I_3^{\text{II}} = \sqrt{\frac{D_1 \times \frac{\Pi_0 \times 100}{3_0}}{3_1 \times 100}} = \sqrt{\frac{15150 \times \frac{1964 \times 100}{18365}}{21572 \times 100}} = 0,274$$

$$\Delta I_3 = I_3^{\text{II}} - I_3^{\text{I}} = -0,023$$

- чистого прибутку:

$$I_{\text{II}}^{\text{III}} = \sqrt{\frac{D_1 \times \frac{\Pi_1 \times 100}{3_1}}{3_1 \times 100}} = 0,32$$

$$\Delta I_{\text{II}} = I_{\text{II}}^{\text{III}} - I_3^{\text{II}} = 0,32 - 0,274 = -0,046$$

Загальний ефект інтегрального показника

$$\Delta I = \Delta I_{\text{д}} + \Delta I_3 + \Delta I_{\text{II}} = -0,047 + (-0,023) + 0,046 = 0,07$$

Результати впливу факторів на ефективність використання оборотних активів можна оформити тибл.2.15

Таблиця 2.15

Узагальнюючи результати впливу факторів на ефективність використання оборотних активів за 2019 рік в співставленні з 2018 роком ТОВ «Автосервіс»

Показники	Всього	В тому числі за рахунок	
		Збільшення	зменшення
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	0,047	0,047	
Середні залишки оборотних активів	-0,023		0,023
Чистий фінансовий результат: прибуток	0,046	0,046	
Інтегральний показник ефективності використання оборотних активів	0,07	0,093	0,023

За результатами розрахунків інтегрального показника ефективності оборотних активів видно, що на результативність ТОВ «Автосервіс» впливає чистий дохід від реалізації продукції 2019 рік порівняно з 2018 роком на 0,047% тис.грн. та середні залишки які зросли в порівнянні з 2018 роком скорочують рентабельність на 0,023% на одиницю продукції, чистий прибуток у звітному періоді зріс, через це результат прибутку збільшився на

0,046% в результаті ефективність використання оборотних активів на реалізацію товарів, робіт та послуг зріс на одиницю реалізації на 0,07%.

Таким чином, поглиблений аналіз ефективності оборотних активів дозволяє виявити резерви підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Ефективне використання оборотних коштів в умовах їх дефіциту є одним з напрямків діяльності підприємства ТОВ «Автосервіс» в основі якого лежить керування оборотними активами; розробка та впровадження заходів, що сприяють прискоренню руху оборотних активів.

Отже, по підприємству ТОВ «Автосервіс» потрібно, доцільно і правильно вкладати фінансові ресурси в активи. Від цього залежить фінансовий стан підприємства.

Висновки до розділу 2

Оборотні активи – це грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу, чи протягом 12 місяців з дати балансу.

Інтенсивність їх використання характеризується показниками оборотності та навантаження засобів. Ці показники можуть бути використані при аналізі платоспроможності підприємства, на їх основі можна більш точно визначити термін надходження коштів від реалізації товарів, продукції, робіт, послуг, а також повернення коштів дебіторами.

Оборотні кошти ТОВ «Автосервіс» в складі майна складають 71,1% (2017 року), 72,7% (2018 року), 73,8% (2019 року) в сумі загального капіталу.

Найбільшу частку складають в оборотних активах низько ліквідні активи – 66,8% (2019 року). Це призводить до зменшення кількості обігу та сповільнення обертання.

Фінансування оборотних активів проводиться з джерел: власного

оборотного капіталу – 54,4% та позикового капіталу – 45,6%.

Результати дослідження показують, що ТОВ «Автосервіс» недостатньо користувалося послугами банку, так у 2019 році скоротилися короткострокові кредити банків на 70 тис.грн. (8%). Через це для формування мобільних активів ТОВ «Автосервіс» використовувало поточну кредиторську заборгованість, яка зросла з 4885 тис.грн. (2018 рік) до 5315 тис. грн.. (2019 рік).

За результатами аналізу ефективності оборотних активів видно, що на оборотність їх впливають чинники: зміни одноденної реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), середні залишки оборотних активів та кількості робочих днів.

На основі отриманих результатів оцінюється робота підприємства, показується вплив різних чинників де використовується інтегральний метод розрахунків. При цьому необхідно виконати факторний аналіз оборотності активів і його результатів на чистий прибуток.

Об'єкти дослідження, що досліджувалися в даному розділі: стан, структура оборотних активів: стан запасів, розрахунків з дебіторами, рух грошових коштів та їх еквівалентів, рентабельність оборотних активів.

РОЗДІЛ 3

ОЦІНКА ЗАХОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Аналіз та оцінка економічної ефективності управління оборотними активами, фінансовими ресурсами ТОВ «Автосервіс»

За умов ринкової економіки підприємства повинні самостійно розв'язувати проблеми фінансового забезпечення власної, виробничої, господарської діяльності та інвестиційної діяльності, роль фінансів зростає, оскільки не одне із завдань, пов'язаних із забезпеченням стабільності економіки країни не може бути вирішеним без достатнього рівня їх фінансування. Це досягається в процесі розподілу та перерозподілу ВВП. Як на рівні підприємств, так і на загальнодержавному рівні.

Таким чином, ефективне управління фінансами полягає в раціональному використанні фінансового механізму для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємств.

Враховуючи те, що фінансовий механізм – це система управління фінансами, призначена для організації взаємодії фінансових відносин і грошових коштів з метою оптимізації їхнього впливу на кінцеві результати його діяльності, можна зазначити, що оптимальна взаємодія фінансових відносин досягається використанням усіх фінансових категорій (реалізація продукції (товарів, робіт та послуг), прибуток, амортизація, оборотні кошти, кредити, бюджет, податки), нормативів, різного роду стимулів, пільг, санкцій та цінних фінансових важелів.

Базою для обґрунтування управлінських рішень є глибокий комплексний аналіз діяльності ТОВ «Автосервіс». У ході такого аналізу усі сторони діяльності підприємства оцінюються з позицій досягнення

максимально можливого економічного результату (прибутку, рентабельності) за рахунок оптимально ефективного (з точки зору ліквідності та уникнення ризику банкрутства) використання наявних фінансових ресурсів.

Таким чином, важлива роль в оцінці фінансового стану ТОВ «Автосервіс» належить, саме аналізу, за допомогою якого розробляється стратегія і тактика розвитку, обґрунтовуються плани і управлінські рішення, здійснюється контроль з їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва чи надання послуг, оцінюються результати діяльності ТОВ «Автосервіс», їхніх підрозділів, робітників.

У ринкових умовах важливим показником є прибуток та вміння ним управляти, шукати резерви його збільшення. Прибуток характеризує результативність діяльності підприємства, рівень їх доходності.

Проаналізуємо фінансовий стан підприємства шляхом співставлення темпів приросту активів з темпами приросту фінансових результатів (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Динаміка активів і чистого прибутку ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки

тис.грн.

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. від			
	2017	2018	2019	2017р.		2018р.	
				Абсол.	Відн., %	Абсол.	Відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	13831	10546	15150	1319	9,5	4604	3,7
Активи	20629	25251	29243	8614	41,76	3992	15,81
Чистий фінансовий результат: Прибуток	3400	1964	3104	-296	-8,7	1140	58

На ТОВ «Автосервіс» спостерігається зростання чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Так в 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 43,66% при скороченні темпів зростання активів на 15,81%,

при зростанні чистого прибутку на 58,04%, то це свідчить, що використання активів у 2019 році було ефективнішим, ніж у 2018 році.

Якщо у 2019 році в співставленні з 2017 роком темпи приросту чистого доходу складають 9,54% нижчі темпів приросту активів – 41,76%, а чистий фінансовий прибуток скоротився в співставленні відповідно на 8,7%, це показує на не ефективну діяльність підприємства. Визначимо коефіцієнт співставлення оборотних і необоротних засобів. У 2017 році складає 2,47п., у 2018 році – 2,69п., у 2019 році – 2,83п. Зростання коефіцієнта співставлення оборотних і необоротних активів показує, що на збільшення оборотних активів було спрямовано більше коштів підприємства ТОВ «Автосервіс», за рахунок чого, він зріс в співставленні 2019 року з 2017 роком на 0,36п., проти 2018 року відповідно на 0,4 п.

Чистий прибуток (збиток), хоч і є результатом діяльності підприємства, але він не характеризує ефективність їх діяльності. Тому, використовують показники рентабельності. Це відносний показник інтенсивності виробництва продукції (товарів, робіт, послуг), характеризує рівень прибутковості продукції, товарів, надання послуг, вкладень капіталу у виробництво та інше.

Здійснимо аналіз показників рентабельності ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Динаміка показників рентабельності фінансово-господарської діяльності, активів, капіталу ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки

тис.грн.

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. від			
	2017	2018	2019	2017р.		2018р.	
				Абсол.	Відн., %	Абсол.	Відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	13831	10546	15150	1319	9,5	4604	3,7
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	4594	2674	4187	-407	-8,9	1513	56,6
Чистий фінансовий результат: прибуток	3400	1964	3104	-296	-8,7	1140	58

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5	6	7	8
Середні залишки власного капіталу	14234	15243	17817	3583	25,2	2574	16,9
Середні залишки основних засобів	5734	6089	6739	1005	17,5	650	10,7
Середні залишки матеріальних оборотних активів	5794	6089	13837	8043	138,8	7748	127,2
Середні залишки активів	20620	22940	27247	6618	32,1	4307	18,8
Середні залишки оборотних активів	14673	16519	19969	5296	36,1	3450	20,9
Запаси	10500	11904	13837	3337	31,8	1933	16,2
Загальна рентабельність, (%)	33,22	25,36	27,64		-5,58		2,28
Чиста рентабельність, (%)	24,58	18,62	20,49		-4,09		1,87
Рентабельність власного капіталу, (%)	23,89	12,88	17,42		-6,47		4,54
Рентабельність виробничого потенціалу, (%)	13,51	6,91	9,18		-4,33		2,27
Рентабельність оборотних активів, (%)	23,17	11,89	15,54		-7,63		3,65

Дані табл. 3.2 показують зростання рентабельності фінансово-господарської діяльності ТОВ «Автосервіс», так і рентабельності активів і капіталу. Розрахована рентабельність фінансово-господарської діяльності ТОВ «Автосервіс» показує про те, що зростання показників рентабельності виявлено в процесі аналізу є наслідком того, що загальна рентабельність збільшилася в порівнянні 2019 року з 2018 роком на 2,28 %, чиста рентабельність на 1,87%. Рентабельність активів підприємства у 2019 році проти 2018 зросла на 2,83% та складає 11,39%, що можна дати оцінку, як задовільний результат. Рентабельність власного капіталу складає у 2019 році 17,42% та збільшилася у співставленні з 2018 роком на 4,54%. Що стосується рентабельних активів і капіталу підприємства то їх зростання свідчить про те, що активізація фінансово-господарської діяльності підприємства відбулася не тільки під впливом екстенсивних чинників, до яких належить нарощення економічного потенціалу підприємства шляхом збільшення його активів і капіталу.

Значну роль відігравали інтенсивні чинники, які забезпечили

підвищення використання ресурсів ТОВ «Автосервіс». Так чистий прибуток по підприємству збільшився з 1964 тис.грн. (2018 рік) до 3104 тис.грн. (2019 рік) та проти 2017 року на 8,71%.

Отже, за результатами дослідження необхідно зазначити, що ТОВ «Автосервіс» використовувало всі свої активи інтенсивно, а всі вкладення були для підприємства прибутковими. У порівнянні 2019 року до 2018 року показники інтенсивності використання засобів та рентабельності підвищилися, що характеризує фінансово-господарську діяльність позитивно. Разом з тим, викликає занепокоєння, що зменшилася рентабельність показників капіталу, активів, фінансово-господарської діяльності в результаті скорочення чистого фінансового прибутку, з 2018 року, який склав 1964 тис.грн. і скоротився у порівнянні з 2019 роком на 296 тис. грн., або на 8,7% (рис.3.1).

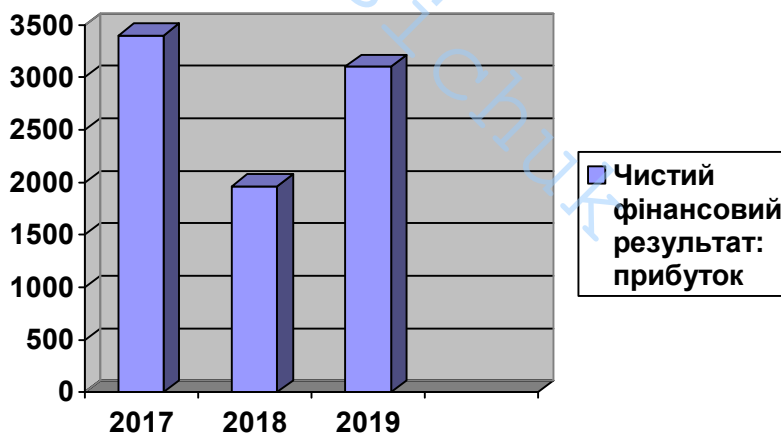

Рис. 3.1. Чистий фінансовий результат: прибуток ТОВ «Автосервіс» 2017-2019 роки, (тис.грн.)

Отже, величина чистого фінансового результату: прибуток знайшла відображення при розрахунках показників рентабельності.

Таким чином, ефективність управління прибутком може забезпечуватися через оптимізацію процесу управління відповідно конкретного підприємства та обґрунтування ефективного використання

окремих інструментів цього управління. Основними аспектами реалізації моделі управління прибутком є: стратегія управління прибутком підприємства ТОВ «Автосервіс»; особливості обґрунтування управлінських фінансових рішень; критерії організації управління прибутком структур діяльності підприємства.

Управління прибутком структур діяльності підприємства, як на стадії формування так і на стадії розподілу та використання пов'язане з ризиками. Механізм управління структурами діяльності підприємства щодо формування прибутку від реалізації товарів (продукції, робіт, послуг) будується у взаємозв'язку з показниками реалізації продукції (товарів, робіт та послуг), доходів, витрат. Така система взаємозв'язку дозволяє виявити роль окремих чинників, які впливають на формування прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та забезпечити ефективне управління цим процесом.

З метою характеристики стабільності структури оборотних засобів, як таких, що найбільш змінюються в процесі поточної діяльності підприємства обчислюються показник відношення власних оборотних засобів до підсумку оборотних засобів підприємства.

При аналізі платоспроможності приділяється увага загальному коефіцієнту покриття, що обчислюється як відношення оборотних засобів до короткострокової заборгованості. Цей показник визначає кратність покриття короткострокових зобов'язань оборотними засобами підприємства.

Виходячи з того, що оборотні засоби мають не однакові можливості щодо перетворення їх в гроші, інакше кажучи мають різний ступень ліквідності, доцільно використовувати додатково такі показники, як коефіцієнт абсолютної ліквідності та проміжний коефіцієнт покриття.

Наявні гроші, цінні папери та інші короткострокові вкладення – найбільш ліквідні статті оборотних засобів підприємства. Саме ними визначається т частина короткострокових боргів, що може бути сплачено негайно на день складання балансу.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності обчислюється як відношення суми наявних грошей, цінних паперів та інших короткострокових вкладень до суми короткострокової заборгованості підприємства.

З урахуванням суми дебіторської заборгованості обчислюється проміжний коефіцієнт покриття. Він дорівнює сумі наявних грошей, цінних паперів, короткострокових вкладень і коштів в розрахунках до суми короткострокової заборгованості підприємства.

Здійснено аналіз показників платоспроможності ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки, що відображено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Динаміка показників платоспроможності ТОВ «Автосервіс» за 2017-2019 роки

Показники	Критичне значення	Роки			Відхилення від критичного значення		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2	0,339	0,506	0,451	0,139	0,306	0,251
Проміжний коефіцієнт покриття	0,7	0,76	0,922	1,169	0,06	0,222	0,469
Загальний коефіцієнт покриття	2	2,79	2,668	3,525	0,79	0,668	1,525

За результатами табл. 3.3 аналізу показників платоспроможності необхідно відмітити, що коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився з 0,339 п. (2017 року) до 0,451 п. (2019 року). Це означає, що на день складання балансу ТОВ «Автосервіс» мало можливість сплатити 50,6% своїх короткострокових зобов'язань. Цей показник більш, як 2,26 разу перевищує критичне значення, яке складає 20%. Проміжний коефіцієнт покриття то же має тенденцію зростання з 0,76 п. (2017 року) до 1,169 п. (2019 року) та перевищує критичне значення в 4,7 рази і не викликає занепокоєння керівництво підприємства ТОВ «Автосервіс». Крім того, для обох показників

характерна тенденція швидкого зростання, що деякої міри може бути визнано задовільним. Разом з тим, необхідно врахувати, що високий рівень коефіцієнта абсолютної ліквідності пояснюється тим, що майже половину усіх засобів підприємства складають грошові кошти у касі та на поточних рахунках банку, в умовах зростаючої інфляції. Такий стан не можна вважати нормальним.

Загальний коефіцієнт покриття 2019 року склав 352,5%, що значно вище його критичного значення на 1,52 рази. Але для своєї діяльності ТОВ «Автосервіс» потребує значно більшого короткострокового залучення позикових коштів, ніж досягнуто.

Оцінюючи в цілому підприємство, з точки зору, його фінансової стабільності та платоспроможності стан за звітний період (2017-2019 роки) можна визначити, як цілком задовільний. Тенденції що склалися у звітному періоді, сприяють поліпшенню фінансового стану підприємства на основі підвищення його фінансової стабільності та платоспроможності.

Разом з тим, у подальшому керівництво ТОВ «Автосервіс» повинно звернути увагу на необхідність відновлення основних засобів підприємства, а також здійснити пошук напрямків ефективного використання грошових коштів, оборотних активів.

3.2. Шляхи удосконалення щодо ефективності управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства

Комплекс заходів, пов'язаних з підвищенням наукового рівня регулювання і планування оборотного капіталу, є важливим напрямком поліпшення функціонування оборотного капіталу і підвищення ефективності його управління в контексті трансформації оборотного капіталу.

У цьому напрямі ми запропонували функціональну модель управління оборотним капіталом підприємства, яка дозволить оптимізувати фінансові потоки і підвищити ефективність підприємства в цілому (рис. 3.2, Додаток

А). Основні компоненти моделі - організаційна, процесна, інформаційна та функціональна. Кожна з них відповідає певному етапу виробничого циклу і доповнює інший. Для підвищення ефективності існуючої моделі управління оборотним капіталом необхідно враховувати вплив на неї елементів організаційної складової. Забезпечення ефективності всіх сфер діяльності прямо або побічно пов'язане з наявністю достатнього обсягу оборотних активів, їх обігу, ефективним їх використанням та зростанням їх прибутковості.

Як відомо, обсяг оборотних коштів підприємства безпосередньо залежить від обсягу господарської діяльності. Оборотні активи, що обслуговують дану діяльність, визначають основу змінної частини поточних витрат підприємства. У той же час тривалість різних стадій виробничого і збутового циклу (яка істотно відрізняється між підприємствами в різних галузях і підсекторах економіки), а також обсяг економічної діяльності визначають необхідний розмір певних видів активів. Облік цих двох основних факторів є фундаментальною умовою для оптимізації обсягу і складу використовуваних оборотних коштів. При підготовці кожного управлінського рішення при формуванні достатнього обсягу і необхідного складу активів, їх використання в операційному або інвестиційному процесі слід враховувати альтернативні варіанти дій. При наявності альтернативних проектів управлінських рішень в цій сфері вибір їх реалізації повинен ґрунтуватися на сукупності критеріїв, що визначають фінансову ідеологію, фінансову стратегію або конкретну фінансову політику підприємства в області функціональних систем управління. Система цих критеріїв в області управління активами встановлюється самим підприємством. Як і весь вкладений капітал, оборотні активи повинні приносити користь бізнесу. Ця вигода забезпечується управлінням оборотними активами всієї економічної діяльності підприємства, тобто опосередковано загальними результатами цієї діяльності. Крім того, збільшення прибутку підприємства відбувається безпосередньо за рахунок прискорення оборотності оборотних коштів. У той

же час деякі види оборотних активів можуть приносити прибуток бізнесу і безпосередньо у вигляді відсотків і дивідендів в процесі їх використання. Хоча всі види оборотних активів в тій чи іншій мірі є ліквідними, загальний рівень їх ліквідності повинен забезпечувати необхідний рівень платоспроможності підприємства за поточними фінансовими зобов'язаннями. Для цього з урахуванням обсягу і термінів виставлення рахунків підприємству зручно визначати частку оборотних коштів у вигляді високоліквідних коштів (тобто у вигляді платіжних засобів і його резервів у вигляді короткострокових фінансових вкладень).

Таким чином, кожен організаційний компонент повинен бути взаємно узгодженим з інтегрованою глобальною стратегією, обґрунтованим, мати зв'язок з постулатами контролю, а також гарантувати розробку взаємозалежних рішень, кожне з яких сприяє загальній ефективності підприємства. При розгляді процесного компонента існуючої системи слід звернути увагу на управління елементами оборотного капіталу, які можна розділити на три основні групи, кожна зі своїми деталями і інструментами в поєднанні з іншими. по взаємному впливу на кінцевий результат обороту, а саме [13]:

- Фінансовий менеджмент. Найважливіший аспект управління грошовими коштами - це розрахунок мінімальної необхідної суми готівки. Пропонується ґрунтуватися на плануванні руху грошових коштів за поточними бізнес-операціями і обсягу витрачання активів на них в майбутньому періоді. При розрахунку мінімального, максимального і середнього залишку грошових коштів рекомендується використовувати класичну модель Баумоля і Міллера-Орра, яка часто ігнорується підприємствами.

- Управління запасами. Це функціональна діяльність, яка спрямована на зведення до мінімуму загальних річних витрат на інвентаризацію при забезпеченні задовільного обслуговування клієнтів. Згідно з іншим визначенням, управління запасами - це забезпечення і підтримання

оптимальної кількості і типів фізичних ресурсів, необхідних для реалізації стратегічного плану підприємства. Важливість управління запасами в основному пов'язана з тим, що виробництво - це потік матеріальних ресурсів через процес, який змінює форму цих матеріалів, перетворюючи їх в готову продукцію. В останні роки власники бізнесу усвідомили важливість цієї теми. На практиці вони використовують модель Уілсона, яка дозволить зменшити витрати щодо обслуговування запасів та контролю за ними.

- Управління дебіторською заборгованістю. Одним з найбільш важливих аспектів управління оборотним капіталом є оцінка фактичного стану позик або оцінка ймовірності невиконання зобов'язань, яка проводиться окремо для груп щодо зобов'язань. При управлінні дебіторською заборгованістю необхідно перевіряти стан домовленостей з покупцями про прострочення платежу; орієнтуватися на декількох покупців, щоб знизити ризик неплатежу одного або декількох великих покупців; стежити за співвідношенням кредитів і боргів; пропонувати знижки за дострокову оплату

Беручи до уваги ситуаційний компонент системи, важливо переконатися, що загальна швидкість руху капіталу прямо пропорційна швидкості його руху в окремих фазах. Тому на першому етапі виробництва необхідно оцінювати і управляти пасивами, оскільки потреба в оборотних коштах залежить від їх динаміки. Наступним кроком є управління виробничими витратами. Кожен етап характеризується конкретним бізнес-процесом, який визначає, що, можливо, більш детально для управління всіма елементами оборотного капіталу, підвищує ефективність всього підприємства. Для того щоб колишня корпоративна модель управління оборотним капіталом працювала ефективно, необхідно детально вивчити всі елементи управління і ступінь їх поширеності. Чітко визначені фази технологічного циклу дозволяють розділити бізнес-процеси підприємства на кожну з них. Це визначає елементи управління в функціональній складовій, а саме методи мотивації, методи контролю та організації. При розгляді

інформаційної складової необхідно стежити за тим, щоб підприємство і його структурні підрозділи отримували актуальну інформацію. Процедура забезпечення необхідного процесу управління інформацією повинна ґрунтуватися, з одного боку, на вимогах зовнішнього законодавства (на державному рівні), а з іншого боку, на вимогах внутрішніх нормативних документів та інструкцій (на рівні підприємства). Зовнішня регулююча інформація дозволяє дізнатися про вимоги до виконання комерційних контрактів, виконання комерційних зобов'язань, особливостям відображення акцій, вимог, поточних фінансових вкладень, державної скарбниці в фінансовому обліку, правил і правила зберігання, пакування, транспортування запасів і запасів готової продукції, зберігання і утилізації. Внутрішня регулююча інформація дозволяє регулювати управління рахунками клієнтів, ліквідністю, незавершеними інвестиціями і діями всередині підприємства. Для підвищення ефективності оборотного капіталу розкриття внутрішньої регулюючої інформації повинно ґрунтуватися на розвитку певних положень на підприємстві, які є основними характеристиками кредитного менеджменту, руху грошових коштів і поточних фінансових вкладень, на основі відповідних методів [4].

При розгляді функціональної складової необхідно звернути увагу на цю функцію як на керуючу; її не слід розглядати як останній рівень управління, а як проміжний рівень як такий, що має бути присутнім на кожній стадії виробничого циклу і безпосередньо пов'язаний з усіма іншими компонентами. Також значна мотивація співробітників до ефективного використання оборотних коштів. Впровадження системи мотивації співробітників дозволяє підприємству досягати нереалізованого приросту ефективності виробничої і фінансової діяльності. Система мотивації розроблена з метою підвищення продуктивності праці, але питання про впровадження системи мотивації для навчання і використання оборотних коштів на підприємстві не враховується з урахуванням індивідуальних особливостей людини.

Організація. У промислового підприємства, наприклад, може бути створена система мотивації співробітників, щоб підтримувати запаси сировини і матеріалів, незавершеного виробництва і готової продукції на оптимальному рівні. Об'єднання всіх компонентів моделі дозволяє вивчати і управляти елементами оборотного капіталу і всього підприємства. При створенні кожна система повинна бути сформована з урахуванням сучасних факторів, що впливають і характеристик промислової власності, змін факторів навколишнього середовища, потенціалу формування фінансових ресурсів і темпів економічного розвитку, засобів організації виробничої і фінансової діяльності, фінансове становище і інші параметри підприємства. Важливо не тільки оцінити поточний стан діяльності підприємства і зробити висновки, а й змодельовати майбутні етапи її діяльності. Практичне застосування даної моделі підвищить ефективність використання оборотних коштів підприємства і гарантує високий рівень платоспроможності і ліквідності. Проведення аналізу впливу моделі з управління оборотним капіталом на фінансовий стан підприємства підвищить ефективність її використання в українських підприємствах.

3.3. Оптимізація запасів як важливий елемент управління оборотними активами підприємства

Управління запасами підпорядковано загальній політиці управління оборотними активами підприємства, суть якої полягає в оптимізації загального розміру і структури запасів товарно-матеріальних цінностей, мінімізації витрат на їх обслуговування і забезпечення ефективного контролю за їх рухом [11]. Управління запасами являє собою складний комплекс заходів, у якому завдання фінансового менеджменту тісно переплітаються із завданнями виробничого менеджменту і маркетингу. У механізмі управління запасами оптимізація їхнього розміру є важливим завданням фінансового менеджменту, Це дозволяє знизити тривалість

виробничого і всього операційного циклу, зменшити поточні витрати на їх зберігання, вивільнити із господарського обороту частку фінансових ресурсів, реінвестувати їх в інші активи.

Під оптимальним розміром запасів потрібно розуміти такий їхній розмір, який сприяє безупинній реалізації запасів при витратах, що забезпечують беззбиткову їхню доставку, збереження і продаж.

Для визначення оптимальних розмірів запасів рекомендується використовувати методи лінійного програмування і ряд математичних моделей, які дозволяють описати типові ситуації що виникають під час формування запасів і їхньої реалізації.

Серед чисельних методів варто виділити модель процесу управління запасами. Така модель - це зображення характеру реальної торгової операції, експериментуючи якою можна знайти шляхи удосконалення операцій. У такій системі розмір запасу є постійним розміром і повторне замовлення подається при зменшенні запасу, що є в наявності, до визначеного критичного рівня (точка замовлення).

Система з фіксованим розміром замовлення базується на виборі розміру партії, що мінімізує загальні витрати управління запасами (як складаються з витрат виконання замовлення і витрат на збереження запасів).

Сума витрат управління запасами виражається математичною формулою (3.1):

$$\frac{C_o S}{g} + \frac{C_n i y}{2} \quad (3.1)$$

де C_o - витрати виконання замовлення;

g - розмір партії;

C_n - закупівельна ціна одиниці;

Y - кількість запасів, реалізованих за рік;

i - витрати зберігання, що виражені як для цієї ціни;

$C_n i$ - річні витрати зберігання запасів.

Витрати зберігання визначаються середнім рівнем запасів. При постійній інтенсивності збуту річні витрати зберігання запасів становлять $\frac{C_{ni}y}{2}$. Для визначення g використовується відома формула Уілсона:

$$g = Q = \sqrt{\frac{2CoS}{C_{ni}}} \quad (3.2)$$

де S - річний збут в одиницях;

g - мінімізуючі річні витрати управління запасами, їх називають найбільш економічним розміром замовлення (Q).

Для визначення точки замовлення необхідно враховувати часову затримку між моментом подачі замовлення, моментом його одержання і середній ажіотажний збут - за час доставки t . Тому, при визначенні точки замовлення P до очікуваного збуту за час доставки замовлення додається резервний, або страховий запас B .

Точка замовлення визначається за формулою:

$$P = B + \bar{S} dt \quad (3.3)$$

де $\bar{S} dt$ - середній добовий збут.

Формули (3.1) і (3.3) цілком описують роботу основної моделі з фіксованим розміром замовлення.

Середній рівень запасів становив:

$$I = B + Q/2 \quad (3.4)$$

Використовуючи фактичні дані про збут, реалізацію і час доставки замовлення, можна змоделювати процес і визначити, що відбувається при використанні правил замовлення протягом тривалого періоду часу.

Збут багатьох запасів часто описується розподілами, достатньо близькими до пуассонівського. Якщо закон Пуассона задовільно описує фактичний розподіл збуту окремих запасів, то і для великої групи

аналогічних товарів часто можна припускати також існування пуассонівського розподілу.

У цьому випадку розмір резервного запасу V_t можна визначити, знаючи середній збут S_t за час доставки замовлення і знаходячи за допомогою таблиць можливість того, що збут перевищить задане значення $V_t + S_t$

Для перевірки можливості використання закону Пуассона для кожного запасу, середньо квадратичне відхилення збуту знаходиться за формулою:

$$S = \sqrt{\frac{\sum (S_i - \bar{S})^2}{n}} \quad (3.5)$$

де S_i -окремі значення збуту;

$\bar{S}$ - середній з бут;

n - число окремих значень.

Ефективне використання зазначених методів залежить від уміння вимірювати кількісно визначені вартісні показники. Проте на більшості підприємств не розглядаються вартісні показники, що необхідні для використання в таких випадках, як, наприклад, формула для найбільш економічного розміру замовлення (3.2).

Відсутня також інформація про витрати зберігання окремих запасів. Водночас, на підприємствах завжди можна визначити ту частину витрат (зберігання, виконання замовлення), що обумовлюється наявністю визначеного рівня запасів у момент подачі замовлення. Ці обумовлені витрати можна використовувати для перегляду правил замовлення окремих запасів там, де це має сенс, і для прийняття нових правил.

У цьому випадку розмір замовлення можна записати у вигляді:

$$Q = K \sqrt{S / Cn} \quad (3.6)$$

де $K = \sqrt{2Cn / i}$ - деяка постійна.

Крім того, вираз для розміру замовлення можна записати як:

$$Q=S/N \quad (3.7)$$

де: N - число замовлень, що подані на рік.

Прирівнюючи обидва вирази для Q, для запасів одержимо:

$$N = K \frac{1}{\sqrt{S/Cn}} \quad (3.8)$$

Оскільки K - величина однакова для всіх запасів загальне число подібних замовлень становитиме

$$\sum N = 1IK \sum \sqrt{SCn} \quad (3.9)$$

звідси випливає, що

$$K = \frac{\sum N}{\sum \sqrt{SCn}} \quad (3.10)$$

де N - загальне число замовлень, поданих за один рік по всіх товарах;

$\sum \sqrt{SCn}$ - сума квадратних коренів із вартості запасів кожного виду, реалізованих за рік.

Отримане значення K можна використовувати для розрахунку розміру замовлення окремих запасів.

Класична формула для визначення точки замовлення $P=B+Sdt$ базується на припущенні, що облік стану запасів ведеться безперервно і як тільки рівень запасів опускається нижче точки замовлення, подається нове замовлення. Проте в реальних умовах безперервний облік стану запасів перевіряється тільки періодично. При періодичних перевірках рівень запасів може визначатися значно нижче точки замовлення, перед тим, як виявиться необхідність у його повторенні. Тому формулу для визначення точки замовлення потрібно скоригувати і врахувати збут за час між перевірками.

У формулу для точки замовлення додається член R/2:

$$P = B + \bar{S} d(t + R) \quad (3.11)$$

де R - тривалість проміжку часу між перевірками.

Прийняття обґрунтованих оперативних рішень з управління запасами можна здійснити на основі використання «системи з постійним рівнем запасів». У цій системі витрати управління запасами в явному вигляді не розглядаються і фіксований розмір замовлення відсутній. Розмір замовлення в цьому випадку різниці між максимальним рівнем, до якого поповнюється запас, і фактичним рівнем у момент перевірки. Максимальний рівень запасів (M) визначається за формулою:

$$M = B + Sd(t+R) \quad (3.12)$$

Для розміру замовлення q використовується одне з двох правил:

$$g = \begin{cases} M - I, & \text{якщо } t < R \\ M - I - g_0, & \text{якщо } t > R \end{cases}$$

I - розмір наявного запасу в момент перевірки (в одиницях);

g_0 - замовлена кількість (в одиницях).

Рівень M є максимальним рівнем запасів, за якого забезпечується визначений захист від дефіциту і виконується прийнятий план періодичних перевірок і замовлень.

Рівень M досягається лише в тому випадку, коли в інтервалі від моменту подачі замовлення до моменту його одержання відсутній збут. Розмір замовлення залежить від величини збуту після останньої перевірки.

Середній рівень запасів становить:

$$I = B + I / \bar{S} dR \quad (3.13)$$

Розмір резервного запасу можна визначити достатньо точно, розглядаючи розподіл збуту і проміжок $t+R$. Система з постійним рівнем вибирається тоді, коли бажано швидко реагувати на зміни збуту. Ефективність будь-якої програми управління запасами, їхнього контролю, залежить від спроможності дати з достатньою точністю прогноз збуту і реалізації. Всі моделі управління запасами пов'язані з прогнозуванням збуту.

Для більш глибокого аналізу і всебічного контролю за ходом реалізації товарів, визначення рентабельності торгівлі кожним виробом, необхідно використовувати показник «граничний строк безбиткового збереження».

Ефективність реалізації конкретних господарських рішень з управління запасами припускає посилення соціальної спрямованості функціонування господарського механізму, насамперед, забезпечення підвищення якості запасів, що відповідає удосконаленню ціноутворення, підвищенню комфортності торгового обслуговування та економії часу покупців .

У зв'язку із змінами номінального рівня цін на товарно-матеріальні цінності в умовах інфляційної економіки ціни, за якими сформовані запаси, вимагають відповідного регулювання до моменту виробничого споживання або реалізації цих активів. Якщо таке регулювання цін не буде здійснене, реальна вартість запасів цих активів буде знижуватися, а відповідно буде знижуватися і реальний розмір капіталу, що в них інвестується. Таким чином порушується об'єктивність оцінки стану і руху цього виду активів в процесі фінансового менеджменту. Вибір методу оцінки запасів суттєво впливає на прибуток підприємства, який відображується у звітності.

Висновки до розділу 3

За результатами проведеного дослідження було зроблено наступні висновки:

- наразі успіх будь-якого підприємства залежить не тільки від матеріальних і фінансових ресурсів і їх ефективного використання.

Ефективне управління фінансами полягає в раціональному використанні фінансового механізму для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємств.

Базою для обґрунтування управлінських рішень є глибокий комплексний аналіз діяльності ТОВ «Автосервіс». У ході такого аналізу усі сторони діяльності підприємства оцінюються з позицій досягнення

максимально можливого економічного результату (прибутку, рентабельності) за рахунок оптимально ефективного (з точки зору ліквідності та уникнення ризику банкрутства) використання наявних фінансових ресурсів.

Роль в оцінці фінансового стану ТОВ «Автосервіс» належить, саме аналізу, за допомогою якого розробляється стратегія і тактика розвитку, обґрунтовуються плани і управлінські рішення, здійснюється контроль з їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва чи надання послуг, оцінюються результати діяльності ТОВ «Автосервіс», їхніх підрозділів, робітників.

За результатами дослідження необхідно зазначити, що ТОВ «Автосервіс» використовувало всі свої активи інтенсивно, а всі вкладення були для підприємства прибутковими.

Основними аспектами реалізації моделі управління прибутком є: стратегія управління прибутком підприємства ТОВ «Автосервіс»; особливості обґрунтування управлінських фінансових рішень; критерії організації управління прибутком структур діяльності підприємства.

Механізм управління структурами діяльності підприємства щодо формування прибутку від реалізації товарів (продукції, робіт, послуг) будується у взаємозв'язку з показниками реалізації продукції (товарів, робіт та послуг), доходів, витрат. Така система взаємозв'язку дозволяє виявити роль окремих чинників, які впливають на формування прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та забезпечити ефективне управління цим процесом.

Оцінюючи в цілому підприємство, з точки зору, його фінансової стабільності та платоспроможності стан за звітний період (2017-2019 роки) можна визначити, як цілком задовільний. Тенденції що склалися у звітному періоді, сприяють поліпшенню фінансового стану підприємства на основі підвищення його фінансової стабільності та платоспроможності.

Разом з тим, у подальшому керівництво ТОВ «Автосервіс» повинно звернути увагу на необхідність відновлення основних засобів підприємства, а також здійснити пошук напрямків ефективного використання грошових коштів, оборотних активів.

Запропонована функціональна модель управління оборотним капіталом підприємства, дозволить оптимізувати фінансові потоки і підвищити ефективність підприємства в цілому.

Практичне застосування даної моделі підвищить ефективність використання оборотних коштів підприємства і гарантує високий рівень платоспроможності і ліквідності.

Управління запасами являє собою складний комплекс заходів, у якому завдання фінансового менеджменту тісно переплітаються із завданнями виробничого менеджменту і маркетингу.

У механізмі управління запасами оптимізація їхнього розміру є важливим завданням фінансового менеджменту, Це дозволяє знизити тривалість виробничого і всього операційного циклу, зменшити поточні витрати на їх зберігання, вивільнити із господарського обороту частку фінансових ресурсів, реінвестувати їх в інші активи.

Для визначення оптимальних розмірів запасів рекомендується використовувати методи лінійного програмування і ряд математичних моделей, які дозволяють описати типові ситуації що виникають під час формування запасів і їхньої реалізації.

Серед чисельних методів варто виділити модель процесу управління запасами. Така модель - це зображення характеру реальної торгової операції, експериментуючи якою можна знайти шляхи удосконалення операцій. У такій системі розмір запасу є постійним розміром і повторне замовлення подається при зменшенні запасу, що є в наявності, до визначеного критичного рівня (точка замовлення).

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження на тему «Ефективність управління формуванням та використанням оборотних засобів підприємства» нами були зроблені наступні висновки:

Оборотні активи підприємства є тими ресурсами, які повинні забезпечити ефективне функціонування підприємства і використання яких повинно бути здійснене з урахуванням факторів часу, ризику та ліквідності, що забезпечить підприємству конкурентоспроможність на ринку. Крім того, важливим є визнання того, що оборотні активи є тими ресурсами підприємства, які відображають інвестиційні рішення на підприємстві, оскільки відображають конкретні вкладення як власного, так і позикового капіталу підприємства.

Оборотні (поточні) активи характеризують сукупність майнових цінностей підприємства, що обслуговують поточну виробничо-комерційну (операційну) діяльність і повністю споживаних протягом одного виробничо-комерційного циклу. Політика управління оборотними активами представляє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у формуванні необхідного обсягу і складу оборотних активів, раціоналізації й оптимізації структури джерел їх фінансування.

Щоб вижити в ринкових умовах, кожне підприємство зобов'язане забезпечити ефективне використання та прискорення оборотності активів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності балансу на достатньому рівні.

У цих умовах підприємство повинно розробити комплексну політику управління оборотним капіталом, яка включає: вибір оптимального рівня і раціональної структури оборотних коштів з урахуванням особливостей підприємства; визначити розмір і структуру джерел фінансування оборотних коштів.

Управління оборотним капіталом має бути направлено на мінімізацію

ризиків та збитків.

Метою управління запасами є забезпечення безперебійного процесу виробництва і продажу продукції при збереженні оптимальної кількості запасів.

Управління запасами є частиною загальної політики компанії з управління оборотними активами, яка полягає в оптимізації розміру і структури запасів, мінімізації витрат на обслуговування і забезпечення ефективного контролю за їх переміщенням.

Метою управління активами (дебіторською заборгованістю) є визначення оптимальної суми і забезпечення своєчасного стягнення даної заборгованості з дебіторів

Процес управління грошовими коштами досить складний. Усі грошові кошти та їх еквіваленти без винятку що належать підприємству, вимагають постійний контроль. Основну увагу слід приділяти притоку і відтоку грошових коштів, а також раціональності їх використання.

Управління оборотними активами та системний підхід до них зі сторони підприємства повинен бути направлений на дослідження та побудову всієї сукупності їх оптимальних характеристик, це дасть можливість забезпечити ефективність як складної динамічної цілісності.

Ефективність використання оборотних засобів істотно впливає на кінцевий результат, а саме економічну діяльність, для її оцінки використовуються різні показники, швидкість оборотності оборотних коштів, тривалість оборотності, коефіцієнт завантаження засобів обороті, матеріаломісткість, інше.

Оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємств необхідно здійснювати поетапно на підставі оцінки кожного коефіцієнта з точки зору його інформативності, реальності економічного змісту, можливості розрахунку за даними фінансової звітності, з урахуванням галузевих особливостей досліджуваних підприємств та інформативних потреб [58].

Формування та використання оборотних активів мають важливе значення для функціонування і розвитку підприємства, а тому потребують постійної оцінки та контролю даних процесів. Важливе значення в цьому контексті має аналіз доцільності та ефективності використання оборотних активів. Обґрунтовані в процесі дослідження підходи дозволяють реалізувати його на практиці та уникнути можливих прорахунків при прийнятті управлінських фінансових рішень.

Щодо управління формуванням оборотних активів, то вирішуються такі комплекси управлінських завдань, як обґрунтування їх придбання, використання, оновлення, визначення необхідності в їх збільшенні та можливих способів розширення формування необхідних фінансових ресурсів, підвищення ефективності їх використання.

Дослідження теми кваліфікаційної роботи проводилося на ба ТОВ «Автосервіс».

На сьогоднішній день, ТОВ «Автосервіс», надає своїм споживачам якісні транспортні послуги та роботи, надає послуги юридичним та фізичним особам щодо ремонту та технічного обслуговування автомобілів продає своїм клієнтам авто продукцію.

Оборотні кошти ТОВ «Автосервіс» в складі майна складають 71,1% (2017 року), 72,7% (2018 року), 73,8% (2019 року) в сумі загального капіталу.

Найбільшу частку складають в оборотних активах низько ліквідні активи – 66,8% (2019 року). Це призводить до зменшення кількості обігу та сповільнення обертання.

Фінансування оборотних активів проводиться з джерел: власного оборотного капіталу – 54,4% та позикового капіталу – 45,6%.

Результати дослідження показують, що ТОВ «Автосервіс» недостатньо користувалося послугами банку, так у 2019 році скоротилися короткострокові кредити банків на 70 тис.грн. (8%). Через це для формування мобільних активів ТОВ «Автосервіс» використовувало поточну кредиторську заборгованість, яка зросла з 4885 тис.грн. (2018 рік) до 5315 тис. грн.. (2019

рік).

За результатами аналізу ефективності оборотних активів видно, що на оборотність їх впливають чинники: зміни одноденної реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), середні залишки оборотних активів та кількості робочих днів.

Ефективне використання оборотних коштів в умовах їх дефіциту є одним з напрямків діяльності підприємства ТОВ «Автосервіс» в основі якого лежить керування оборотними активами; розробка та впровадження заходів, що сприяють прискоренню руху оборотних активів.

Отже, по підприємству ТОВ «Автосервіс» потрібно, доцільно і правильно вкладати фінансові ресурси в активи. Від цього залежить фінансовий стан підприємства.

Базою для обґрунтування управлінських рішень є глибокий комплексний аналіз діяльності ТОВ «Автосервіс». У ході такого аналізу усі сторони діяльності підприємства оцінюються з позицій досягнення максимально можливого економічного результату (прибутку, рентабельності) за рахунок оптимально ефективного (з точки зору ліквідності та уникнення ризику банкрутства) використання наявних фінансових ресурсів.

Таким чином, важлива роль в оцінці фінансового стану ТОВ «Автосервіс» належить, саме аналізу, за допомогою якого розробляється стратегія і тактика розвитку, обґрунтовуються плани і управлінські рішення, здійснюється контроль з їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва чи надання послуг, оцінюються результати діяльності ТОВ «Автосервіс», їхніх підрозділів, робітників.

Оцінюючи в цілому підприємство, з точки зору, його фінансової стабільності та платоспроможності стан за звітний період (2017-2019 роки) можна визначити, як цілком задовільний. Тенденції що склалися у звітному періоді, сприяють поліпшенню фінансового стану підприємства на основі підвищення його фінансової стабільності та платоспроможності.

Разом з тим, у подальшому керівництво ТОВ «Автосервіс» повинно звернути увагу на необхідність відновлення основних засобів підприємства, а також здійснити пошук напрямків ефективного використання грошових коштів, оборотних активів.

Важливо не тільки оцінити поточний стан діяльності підприємства і зробити висновки, а й змоделювати майбутні етапи її діяльності. Практичне застосування моделі управління оборотними активами підвищить ефективність використання оборотних коштів підприємства і гарантує високий рівень платоспроможності і ліквідності. Проведення аналізу впливу моделі з управління оборотним капіталом на фінансовий стан підприємства підвищить ефективність її використання в українських підприємствах

Важливо не тільки оцінити поточний стан діяльності підприємства і зробити висновки, а й змоделювати майбутні етапи її діяльності. Практичне застосування даної моделі підвищить ефективність використання оборотних коштів підприємства і гарантує високий рівень платоспроможності і ліквідності. Проведення аналізу впливу моделі з управління оборотним капіталом на фінансовий стан підприємства підвищить ефективність її використання в українських підприємствах.

Управління запасами являє собою складний комплекс заходів, у якому завдання фінансового менеджменту тісно переплітаються із завданнями виробничого менеджменту і маркетингу.

У механізмі управління запасами оптимізація їхнього розміру є важливим завданням фінансового менеджменту, Це дозволяє знизити тривалість виробничого і всього операційного циклу, зменшити поточні витрати на їх зберігання, вивільнити із господарського обороту частку фінансових ресурсів, реінвестувати їх в інші активи.

Для визначення оптимальних розмірів запасів рекомендується використовувати методи лінійного програмування і ряд математичних моделей, які дозволяють описати типові ситуації що виникають під час формування запасів і їхньої реалізації.

Серед чисельних методів варто виділити модель процесу управління запасами. Така модель - це зображення характеру реальної торгової операції, експериментуючи якою можна знайти шляхи удосконалення операцій. У такій системі розмір запасу є постійним розміром і повторне замовлення подається при зменшенні запасу, що є в наявності, до визначеного критичного рівня (точка замовлення).

Pasichuk

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієць В.С. Сутність поняття управління фінансуванням оборотних активів підприємства / В.С. Андрієць // Економіка. Фінанси. Право. – 2014. – № 8. – С. 11–13.
2. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посібник / О. Я. Базилінська. – К. : ЦНЛ, 2009. – 328 с.
3. Баранов А.І. Управління формуванням оборотних активів підприємств будівельної галузі / А.І. Баранов. – Дні-пропетровськ, 2015. – С. 238.С
4. Біндасова Ю. О. Теоретичні аспекти формування системи управління грошовими потоками підприємства: [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://eprints.kname.edu.ua/410/1/388-394_Биндасова.pdf Гринюк І.М.
5. Бланк И. А. Управление активами и капиталом предприятия : [Электронный ресурс] / И. А. Бланк. – К. : Ника-центр, 2003. – 448 с. – Режим доступа : <http://complex-promo.ru/info/2067/2067.html>.
6. Близнюк О.П. Фінанси [Текст]: навч. посібник / О.П. Близнюк, Л.І. Лачкова, В.І. Оспищев, І.В. Бубенко, В.В. Кривоший –К.: Знання, 2006.– 415 с.
7. Бодаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств // Інвестиції практика та досвід.– 2008. – №4.– С.40–44.
8. Воронін О. Визначення показників економічної ефективності виробництва на основі модифікації ресурсного підходу / О. Воронін // Економіка України. – 2017. – № 10. – С. 29-37.
9. Ворона, О. В. Методичні підходи до оцінки рівня соціальної відповідальності [Текст] / О. В. Ворона // Вісник економіки транспорту і промисловості. – № 30, 2010. – С. 127–133.
10. Гетьманський В.О. Економічна природа та теоретична сутність ефективності функціонування підприємства / В.О. Гетьманський

[електронний ресурс] – Режим доступу:
www.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/19_13/100_Getmanski_19_13.pdf

11. Голдун І.С. Управління оборотними активами підприємств / І.С. Голдун - Режим доступу: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/fin-meb/4530-upravlinnya-oborotnimi-aktivami-pidpriemstv.html>

12. Господарський кодекс України : редакція від 07.03.2018 [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ : Верховна Рада України 1994–2018 – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page6> (дата звернення 11.03.18). – Назва з екрана.

13. Гурова К. Д. Економічний аналіз: методологія, організація, методика, практикум [Текст] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / К. Д. Гурова, К. Д. Ганін ; Харків. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. - 3-тє вид., перероб. та допов. - Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. - 328 с.

14. Дядюк М. А., Васильєва В. В. Оборотні активи як об'єкт управління у процесі розробки та прийняття господарських рішень / М. А. Дядюк, В. В. Васильєва // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2012. - Вип. 1(1). - С. 263- 271.

15. Донін Є.О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. Економіка і організація управління. 2018. № 1. С. 75–85.

16. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.

17. Єпіфанова І. Ю. Формування стратегії розвитку підприємства в сучасних умовах / Єпіфанова І. Ю., Дзюбка М. Ю. // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечнікова. – 2017. – Т. 22. – Вип. 2 (55). – С. 99-103.

18. Имитационное моделирование по методу Монте-Карло [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://studbooks.net/1649015/finansy/model_stouna

19. Коваленко І. М. Менеджмент [Текст] : підруч. для студентів спец. менеджмент, економіка підприємства / І. М. Коваленко, М. П. Коваленко, В.

С. Коршунов ; за заг. ред. д-ра фіз.-мат. наук, проф. Коваленко М. П. ; [Міжнар. гуманітар. ун-т]. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2017. - 361 с.

20. Колпаченко Н. М. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / [Н. М. Колпаченко та ін.]. - Харків : Діса плюс, 2019. - 277 с.

21. Кузнецова Г. С. Визначення сутності обігових активів у системі суміжних категорій і понять [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Economics/10_133780.doc.htm (дата звернення 11.03.18). – Назва з екрана.

22. Ковалев В. В. Курс фінансового менеджмента : учебник / В. В. Ковалев. – М. : ТК Велби, 2008. – 448 с.

23. Лігоненко Л. О. Фінанси підприємства : конспект лекцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bib.convdocs.org/v19912/>.

24. Лимар Ю. В. Уточнення сутності категорії «оборотні активи» в системі суміжних понять [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2011/Economics/10_83119.doc.htm (дата звернення 11.03.18). – Назва з екрана.

25. Лебедева А.М. Методичні аспекти аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства. Ефективна економіка. 2015. № 3. URL : [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/%E2%84%961\(78\)/uazt_2015_1_9.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/%E2%84%961(78)/uazt_2015_1_9.pdf)

26. Лебедева А.М. Методичні аспекти аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства. Ефективна економіка. 2015. № 3. URL : [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/%E2%84%961\(78\)/uazt_2015_1_9.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2015/%E2%84%961(78)/uazt_2015_1_9.pdf)

27. Маркович В. В. Методичні підходи до дослідження соціально-економічної ефективності транскордонного співробітництва / В. В. Маркович // Регіональна економіка. – №1. – 2019. – С. 136-144

28. Михайлов С. І. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / С. І. Михайлов, Л. М. Степасюк, С. В. Городенко ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - 2-е вид. - Київ : Компрінт, 2018. - 417 с

29. Моделі планування грошових потоків [Електронний ресурс]/Режим доступу: https://studme.com.ua/1585101710142/finansy/modeli_planirovaniya_denezhnyh_potokov.htm

30. Модель управління дебіторською заборгованістю: стаття / І.М. Гринюк // Журнал «Економіка України» - Київ: ТОВ «Наш формат», 2017. - Vol.2(663) - с. 37-48.

31. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік : навч. посібник / Г. В. Нашкерська. – К. : Кондор, 2005. – 503 с.

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. № 73. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

33. Носов П.Л. Сучасна класифікація оборотних активів / П.Л. Носов, Г.І. Купалова // Економіка і держава. – 2014. – № 7. – С. 43–46.

34. Никифорак І. І. Аналіз ефективності надання транспортних послуг у системі управління підприємств міського електротранспорту / І. І. Никифорак // Економічна думка. – 2017. – № 12. С. 55-61.

35. Оліховська М. Менеджмент організацій [Текст] : навч. посіб. / М. Оліховська, Л. Лелик, В. Оліховський ; Львів. ін-т приват. акціонер. т-ва "ВНЗ "Міжрегіон. Акад. упр. персоналом", Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Ліга-Прес, 2018. - 370 с.

36. Олійник Т. І. Економіка праці і соціально-трудова відносини [Текст] : навч. посіб. / Олійник Т. І., Пахуча Е. В. ; Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. - Харків : Друкарня Мадрид, 2019. - 279 с.

37. Полторак А. С. Визначення сутності оборотних активів: сучасні науково-методологічні підходи [Електронний ресурс] / А. С. Полторак //

Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. – Електронні дані. – [Дніпро : Дніпровський державний аграрно-економічний університет : ТОВ «ДКС Центр», 2013]. – № 7. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2171> (дата звернення 11.03.18). – Назва з екрана.

38. Павленко О.П., Бурсук Г.Ю. Фінансовий аналіз оборотних активів та оптимізація джерел їх формування. Молодий вчений. 2017. № 10. С. 981–984.

39. Погорелов С.М. Дослідження шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства / С.М. Погорелов, О.В. Леденко, О.А. Матяж // Вісник НТУ «ХПІ». – 2015. – № 26 (1135). – С. 76–82.

40. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств : навч. посібник / Р. А. Слав'юк. – Луцьк : Вежа, 2001. – 460 с.

41. Системний підхід до управління оборотними коштами / М.І. Іванова // Академ. огляд.–2004.–№1.– С.48–53.

42. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : [навч. посіб.] / В.В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2011. – 526 с.

43. Сутність оборотних активів, їхній склад і структура [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/37204/> (дата звернення 11.03.18). – Назва з екрана.

44. Сутність оборотних активів, їхній склад і структура [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/37204/> (дата звернення 11.03.18). – Назва з екрана.

45. Самайчук С. І. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / [С. І. Самайчук, В. М. Крикунова, Н. С. Танклевська] ; ДВНЗ "Херсон. держ. аграр. ун-т". - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. - 215 с.

46. Стеценко С. П. Фінансовий аналіз та економічна діагностика [Текст] : навч. посіб. для студентів галузі знань 05 "Соціальні та поведінкові науки" спец. 051 "Економіка" / С. П. Стеценко, Л. В. Сорокіна, К. В. Ізмайлова ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. - Київ : КНУБА, 2019. - 159 с.

47. Трегубов О. С. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. [для студентів ВНЗ] / О. С. Трегубов [та ін.] ; за заг. ред. Трегубова О. С. ; Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса. - Вінниця : ТВОРИ, 2019. - 228 с
48. Фінансовий аналіз. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Полтава, 2016. С. 430–432.
49. Фінансово-економічний словник : словник-довідник / кол. авт. : Юнін О. С., Круглова О. О., Савельєва М. О. та ін. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 164 с.
50. Чубка О.М., Скоропад І.С. Характеристика системи управління фінансуванням оборотного капіталу на різних рівнях економіки / О.М. Чубка, І.С. Скоропад // Бізнес Інформ. – 2015. – № 3. – С. 23–28.
51. Швець Ю. О. Управління оборотними активами підприємств / Ю. О. Швець, А. В. Скворцова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2015. - Вип. 13. - С. 127-130. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_13_30.
52. Шматковська Т. Деякі аспекти проблематики управління оборотними активами на підприємстві / Т. Шматковська, Л. Демедюк, О. Ворона // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. - 2016. - № 3. - С. 174-184.
53. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник [Електронний ресурс] / В. М. Шелудько. – К. : Знання, 2006. – 439 с.
54. Щёкин Г. В. Менеджмент персонала [Текст] / Г. В. Щёкин ; Межрегион. Акад. упр. персоналом (МАУП). - 6-е изд., стер. - Киев : МАУП, 2020. - 483 с.
55. Щербина В.В. Аналіз вантажообігу як основного фактору впливу на прибуток підприємств потривої галузі / В.В. Щербина // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. – 2017. - № № (60). – С. 44.
56. Щербина В.В. Аналіз вантажообігу як основного фактору впливу на прибуток підприємств потривої галузі / В.В. Щербина // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. – 2017. - № № (60). – С. 44.

57. Яців І. Б. Соціальна ефективність сільськогосподарських підприємств //Електронний журнал Ефективна економіка № 1, 2015

58. Якименко-Терещенко Н. В. Економіка підприємства [Текст] : підручник / [Н. В. Якименко-Терещенко та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Н. В. Якименко-Терещенко ; Харків. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. - Харків : Вид-во Іванченко І. С., 2018. - 451 с.

59. Potential of economy socialisation in the context of globalisation / [S. Sardak, O. Bilskaya, A. Simakhova] // Economic Annals-XXI. – 2017. – № 164(3–4). – Р. 4–8. – [Елек- тронний ресурс]. – Режим доступу : <https://doi.org/10.21003/ea.V164-01>

Pasichuk

ДОДАТКИ

Pasichuk

Традиційні показники ефективності використання оборотних активів [7]

Показники	Алгоритм розрахунку	Економічна сутність
1	2	3
1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	[виручка від реалізації продукції]: [середній залишок оборотних активів за період]	Коефіцієнт оборотності показує число обертів, здійснених оборотними активами підприємства за період (зазвичай за рік), або, що те ж саме, - обсяг реалізованої продукції в розрахунку на 1 грн. оборотних активів. Прискорення оборотності можливе або при збільшенні виходу продукції на одиницю оборотних активів, або при зменшенні обсягу оборотних активів, необхідних для виробництва такої ж кількості продукції.
2. Коефіцієнт завантаження оборотних активів	[середній залишок оборотних активів за період]: [виручка від реалізації продукції]	Показник, зворотний коефіцієнту оборотності; це сума оборотних активів, авансованих на 1 грн. виручки від реалізації продукції. Чим менший коефіцієнт завантаження, тим ефективніше використовуються оборотні активи.
Показники	Алгоритм розрахунку	Економічна сутність
3. Коефіцієнт прибутковості оборотних активів	[величина прибутку від реалізації продукції]: [середній залишок оборотних активів за період]	Характеризує величину прибутку, що припадає на одну грошову одиницю вартості оборотних активів
4. Тривалість одного обороту	[360] : [коефіцієнт оборотності оборотних активів]	Це середній час (в днях), за який підприємству повертаються його вкладення в оборотні активи у вигляді виручки від реалізації продукції. Зменшення тривалості обороту свідчить про поліпшення використання оборотних активів. Прискорення оборотності оборотних активів можна оцінити по їх абсолютному і відносному вивільненню з обороту.
5. Сума вивільнення оборотних активів за рахунок прискорення оборотності	[виручка від реалізації продукції у звітному періоді] [середня тривалість одного обороту в базисному періоді - середня тривалість одного обороту в звітному періоді]: [360]	Зменшення тривалості обороту свідчить про поліпшення використання оборотних активів. Прискорення оборотності оборотних активів можна оцінити по їх абсолютному і відносному вивільненню з обороту. Під абсолютним вивільненням розуміється зниження суми оборотних активів у поточному році порівняно з попереднім при тому ж обсязі реалізації продукції або при його збільшенні. Відносне вивільнення має місце, коли темпи зростання обсягів продажу випереджають темпи зростання оборотних активів. У цьому випадку меншим обсягом оборотних активів забезпечується більша виручка.
6. Матеріаломісткість виробленої на підприємстві продукції	[матеріальні витрати]: [валова (Товарна) продукція]	Характеризує рівень використання матеріальних оборотних фондів і показує, скільки матеріальних ресурсів використано в процесі виробництва одиниці продукції

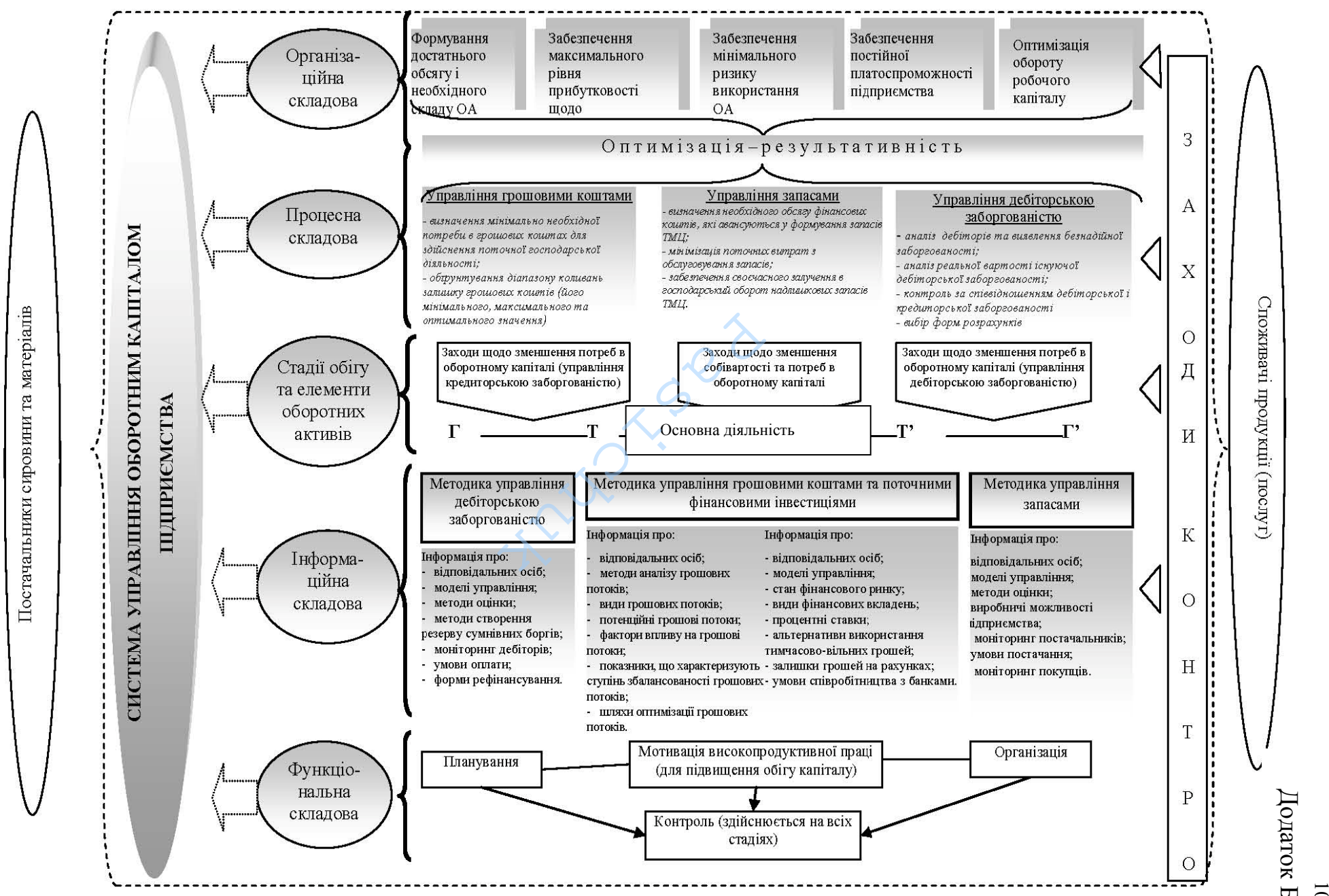

Рис 3.2. Модел ь управління оборотними активами

Додаток В

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.**

тис.грн.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи		2	5
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001	3	8
накопичена амортизація	1002	1	2
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	5734	6444
первісна вартість	1011	8687	10315
знос	1012	2953	3870
Інвестиційна нерухомість	1015	28	27
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	89	36
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		121
Інші необоротні активи	1090	92	205
Усього за розділом I	1095	5945	6839
II. Оборотні активи		10500	13308
Запаси	1100		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	915	1121
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	871	581
з бюджетом	1135	282	49
у тому числі з податку на прибуток	1136	3	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	155	323
Поточні фінансові інвестиції	1160	636	560
Гроші та їх еквіваленти	1165	1149	2353
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	40	
Усього за розділом II	1195	14673	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	11	
Баланс	1300	20629	25251

Закінчення додатку В

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	281	281
Капітал у дооцінках	1405	7	122
Додатковий капітал	1410	452	502
Резервний капітал	1415	71	85
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	13397	15406
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Усього за розділом I	1495	14234	16252
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	5	18
Довгострокові кредити банків	1510	79	359
Інші довгострокові зобов'язання	1515	29	1800
Довгострокові забезпечення	1520	1056	990
Цільове фінансування	1525	1243	
Усього за розділом II	1595	601	3176
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	40	874
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	1566	19
товари, роботи, послуги	1615	1299	661
розрахунками з бюджетом	1620	1278	186
у тому числі з податку на прибуток	1621	34	159
розрахунками зі страхування	1625	89	33
розрахунками з оплати праці	1630	1600	93
Поточні забезпечення	1660		59
Доходи майбутніх періодів	1665		971
Інші поточні зобов'язання	1690		24
Усього за розділом III	1695	5264	5759
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	20629	25251

Додаток Г

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
2018 р.**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

тис.грн.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	10546	13831
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4217)	(4907)
Валовий: прибуток	2090	6329	8923
збиток	2095	( )	( )
Інші операційні доходи	2120	9991	10560
Адміністративні витрати	2130	(1042)	(997)
Витрати на збут	2150	(780)	(804)
Інші операційні витрати	2180	(11028)	(11760)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	3471	5922
збиток	2195	( )	( )
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	22	55
Інші доходи	2240	255	339
Фінансові витрати	2250	(190)	(100)
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	( )
Інші витрати	2270	(893)	(1635)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2674	4594
збиток	2295	( )	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	710	1194
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1964	3400
збиток	2355	( )	( )

Додаток Д

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2019 р.**

тис.грн

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	5	4
первісна вартість	1001	8	9
накопичена амортизація	1002	2	5
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	6444	7034
первісна вартість	1011	10315	11414
знос	1012	3870	4381
Інвестиційна нерухомість	1015	27	27
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	36	38
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	121	116
Інші необоротні активи	1090	205	419
Усього за розділом I	1095	6839	7636
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	13308	14366
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1121	3195
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	581	563
з бюджетом	1135	49	271
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	323	359
Поточні фінансові інвестиції	1160	560	9
Гроші та їх еквіваленти	1165	2353	2756
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	25251	29243

Закінчення додатку Д

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	281	281
Капітал у дооцінках	1405	122	122
Додатковий капітал	1410	502	523
Резервний капітал	1415	85	99
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	15406	18441
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Усього за розділом I	1495	16252	19381
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	18	16
Довгострокові кредити банків	1510	359	370
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1800	2055
Довгострокові забезпечення	1520	990	1400
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	3176	3742
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	874	804
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	19	58
товари, роботи, послуги	1615	661	534
розрахунками з бюджетом	1620	186	209
у тому числі з податку на прибуток	1621	159	177
розрахунками зі страхування	1625	33	41
розрахунками з оплати праці	1630	93	119
Поточні забезпечення	1660	59	63
Доходи майбутніх періодів	1665	971	884
Інші поточні зобов'язання	1690	24	29
Усього за розділом III	1695	5759	6119
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	25251	29243

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
2019 р.**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

тис.грн.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15150	10546
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(6688)	(4217)
Валовий: прибуток	2090	8462	6329
збиток	2095	( )	( )
Інші операційні доходи	2120	8389	9991
Адміністративні витрати	2130	(1246)	(1042)
Витрати на збут	2150	(897)	(780)
Інші операційні витрати	2180	(9121)	(11028)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	5587	3471
збиток	2195	( )	( )
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	6	22
Інші доходи	2240	479	255
Фінансові витрати	2250	(206)	(190)
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	( )
Інші витрати	2270	(168)	(893)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	4187	2674
збиток	2295	( )	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1083	710
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3104	1964
збиток	2355	( )	( )